

BIULETYN

CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

1973

Warszawa, dnia 15 kwietnia 1973 r.

Nr 4

SPIS TREŚCI

Dział B

Poz. 20	— rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 1972 r. w sprawie tworzenia funduszu zakładowego na rok 1972 w państwowych przedsiębiorstwach handlowych i przemysłu gastronomicznego	62
„ 21	— uchwała Nr 5 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 1973 r. w sprawie rocznych analiz ekonomicznych oraz kompleksowych ocen działalności jednostek gospodarczych	63
„ 22	— uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1973 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zasad realizacji i finansowania uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego	68
„ 23	— uchwała Nr 26 Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1973 r. zmieniająca uchwałę w sprawie skróconego czasu pracy w niektórych zakładach pracy podległych Ministrowi Komunikacji	69
„ 24	— rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 22 grudnia 1972 r. w sprawie szczegółowych zadań, organizacji i postępowania komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia	70
„ 25	— rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1973 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów dotyczących trucizn na trójchloroetylen (Tri)	80
„ 26	— zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 3 lutego 1973 r. zmieniające zarządzenie w sprawie określenia wysokości wzrostu kolejowych emerytur i rent	80
„ 27	— zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 1973 r. w sprawie zasad finansowania wynalazczości w jednostkach gospodarki uspołecznionej oraz klubów techniki i racjonalizacji	80
„ 28	— zarządzenie Ministrów Finansów oraz Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 25 stycznia 1973 r. w sprawie udzielania kredytu i pomocy bezzwrotnej na uzupełnienie wkładów własnych do spółdzielni budownictwa mieszkaniowego	83

D Z I A Ł B

20.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 29 grudnia 1972 r.

**w sprawie tworzenia funduszu zakładowego na rok 1972
w państwowych przedsiębiorstwach handlowych i przemysłu
gastronomicznego***(Dziennik Ustaw z dnia 13 stycznia 1973 r. Nr 1, poz. 1)*

Na podstawie art. 4 i 5 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 13, poz. 78) po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa zasady tworzenia funduszu zakładowego w 1972 r. w podległych i nadzorowanych przez Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług:

1) państwowych przedsiębiorstwach handlowych i przemysłu gastronomicznego nie posiadających oddziałów (zakładów) na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym,

2) w oddziałach (zakładach) przedsiębiorstw handlowych i przemysłu gastronomicznego działających według zasad pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego, zwanych dalej „przedsiębiorstwami”.

§ 2. Fundusz zakładowy przedsiębiorstwa tworzy się z części osiągniętego przez nie zysku w 1972 r.

§ 3. 1. Wysokość funduszu zakładowego w przedsiębiorstwie ustala się na podstawie wskaźnika procentowego udziału tego funduszu w osiągniętym przez przedsiębiorstwo zysku.

2. Wskaźnikiem procentowym udziału funduszu zakładowego w osiągniętym przez przedsiębiorstwo zysku na 1972 r. jest wskaźnik ustalony przez jednostkę nadrzędną na 1971 r. zgodnie z obowiązującymi na ten rok zasadami tworzenia funduszu zakładowego.

3. Jeżeli w 1971 r. wprowadzono zmiany powodujące zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o funduszu zakładowym w przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 13, poz. 78), zwanej dalej „ustawą”, korektę zysku bilansowego — to wskaźnik procentowy udziału funduszu zakładowego w zysku przedsiębiorstwa na 1972 r. koryguje się (zmniejsza lub zwiększa) o taki procent, jaki wynika ze stosunku procentowego kwoty korekty do kwoty skorygowanego zysku bilansowego w skali rocznej.

4. Dla przedsiębiorstw nowo powstałych oraz powstałych w wyniku reorganizacji przedsiębiorstw dotychczasowych ustala się wskaźnik udziału funduszu zakładowego w zysku przedsiębiorstwa jako stosunek procentowy kwoty stanowiącej 4% planowanego osobowego funduszu płac na 1972 r. do planowanego na ten rok zysku bilansowego, z tym że w razie osiągnięcia zysku powyżej 120% zysku planowanego do ustalenia wysokości odpisu na fundusz zakładowy przyjmuje się za podstawę obliczenia zysk bilansowy w wysokości 120% zysku planowanego na 1972 r.

5. Jeżeli w okresie lat 1968—1970 zysk osiągnięty przez przedsiębiorstwo w jednym z tych lat jest mniejszy lub większy w stosunku do zysku osiągniętego w roku poprzedzającym o ponad 50%, przedsiębiorstwo takie oblicza fundusz zakładowy według zasad określonych w ust. 4.

§ 4. Przedsiębiorstwo, które osiągnęło w 1972 r. zysk większy od kwoty odpowiadającej 3% osobowego funduszu płac wykonanego w tym roku, dokonuje odpisu na fundusz zakładowy, obliczanego według wskaźnika określonego w § 3, w kwocie nie większej niż 90% zysku bilansowego.

§ 5. Przedsiębiorstwo, które oblicza fundusz zakładowy w stosunku do zysku planowanego, traci prawo do odpisu na fundusz zakładowy, jeżeli zysk osiągnięty przez nie w 1972 r. będzie o ponad 20% niższy od zysku roku poprzedniego lub planowanego.

§ 6. 1. Przedsiębiorstwa deficytowe oraz przedsiębiorstwa, które w latach 1968—1970 osiągnęły średni zysk niższy od kwoty stanowiącej 3% średniego wykonanego osobowego funduszu płac na te lata, dokonują odpisu na fundusz zakładowy na 1972 r. w wysokości 40% kwoty, o którą poprawiono wynik w porównaniu do wyniku osiągniętego w roku poprzednim, nie mniej jednak niż w wysokości kwoty stanowiącej 2% wykonanego w 1972 r. osobowego funduszu płac, po dokonaniu korekt określonych w art. 6 ust. 1 ustawy.

2. Jeżeli kwota, o którą poprawiono wynik, będzie niższa od kwoty stanowiącej 2% wykonanego w 1972 r. osobowego funduszu płac, odpis na fundusz zakładowy nie może być wyższy od kwoty, o którą poprawiono wynik.

§ 7. Minister Handlu Wewnętrznego i Usług ustali zasady korygowania odpisu na fundusz zakładowy w razie stwierdzenia obniżenia przez przedsiębiorstwo poziomu obsługi konsumentów.

§ 8. 1. Przedsiębiorstwu, które wykaże się szczególnymi osiągnięciami w zakresie zwiększenia obrotów, wzbogacenia asortymentów towarów i wyrobów, poprawy obsługi konsumentów, przestrzegania norm zużycia surowców i materiałów, zmniejszenia mank i ubytków, oraz przedsiębiorstwu, którego zysk został obniżony z przyczyn niezależnych od przedsiębiorstwa (np. w przedsiębiorstwach hurtowych zmniejszenie zysku spowodowane rozwijaniem dostaw bezpośrednich przemysł — detal), może być zwiększony odpis na fundusz zakładowy lub przyznany fundusz zakładowy z przewidzianej na ten cel rezerwy funduszu zakładowego.

2. Na cele wymienione w ust. 1 może być przeznaczona łączna kwota do wysokości 0,5% planowanego osobowego funduszu płac przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem.

3. O przyznaniu funduszu zakładowego lub o zwiększeniu odpisów na fundusz zakładowy decyduje Minister Handlu Wewnętrznego i Usług, a w granicach limitów określonych przez Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług dla poszczególnych central, zjednoczeń lub niektórych przedsiębiorstw:

1) dyrektor właściwej centrali (zjednoczenia) po zasięgnięciu opinii kolegium centrali oraz Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Handlu i Spółdzielczości,

2) dyrektor właściwego zjednoczenia przedsiębiorstw handlowych objętych planem terenowym po zasięgnięciu opinii kolegium zjednoczenia oraz właściwego terenowo zarządu okręgowego związku zawodowego pracowników handlu i spółdzielczości,

3) dyrektor przedsiębiorstwa wielozakładowego po zasięgnięciu opinii właściwego terenowo zarządu okręgowego związku zawodowego pracowników handlu i spółdzielczości.

§ 9. 1. Przedsiębiorstwo dokona odpisu na fundusz zakładowy za trzy kwartały 1972 r., przyjmując za podstawę obliczenia tego odpisu wynik wykazany w sprawozdaniu finansowym za trzy kwartały, a za podstawę rocznego odpisu wynik ustalony w zweryfikowanym sprawozdaniu rocznym po dokonaniu korekt określonych w art. 6 ustawy oraz w § 7.

2. Przedsiębiorstwo może dokonać wypłaty zaliczkowej w wysokości nie przekraczającej 25% kwoty odpisu na fundusz zakładowy za trzy kwartały 1972 r.

Wypłata zaliczkowa na nagrody i świadczenia oraz na zaspokojenie innych potrzeb pracowników nie może przekroczyć kwoty odpowiadającej 2% osobowego funduszu płac wykonanego za trzy kwartały 1972 r.

§ 10. 1. Jeżeli dokonana w 1972 r. wypłata zaliczkowa przekroczy sumę funduszu zakładowego na 1972 r. kwota nadpłacona podlega potrąceniu z funduszu następnego roku bądź z funduszy następnych lat, aż do całkowitego zlikwidowania nadpłaty.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli w wyniku badania prawidłowości utworzonego funduszu zakładowego ujawni się, że przedsiębiorstwo dokonało odpisu w kwocie większej niż przysługująca.

§ 11. Przedsiębiorstwo, które nie spełni warunków określonych w rozporządzeniu i w związku z tym nie utworzy w 1972 r. funduszu zakładowego, może wydatkować na nagrody i świadczenia dla pracowników kwotę nie przekraczającą 0,2% planowanego na 1972 r. osobowego funduszu płac. Wydatki te zalicza się na straty przedsiębiorstwa.

§ 12. Do przedsiębiorstw objętych niniejszym rozporządzeniem nie stosuje się przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1959 r. w sprawie tworzenia funduszu zakładowego w przedsiębiorstwach handlowych (Dz. U. z 1959 r. Nr 17, poz. 92, z 1960 r. Nr 22, poz. 127, z 1969 r. Nr 7, poz. 59 i Nr 14, poz. 101 oraz z 1970 r. Nr 2, poz. 9).

§ 13. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrowi Handlu Wewnętrznego i Usług.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z mocą od dnia 1 stycznia 1972 r.

Prezes Rady Ministrów: P. Jąroszewicz

21.

UCHWAŁA Nr 5 RADY MINISTRÓW

z dnia 11 stycznia 1973 r.

w sprawie rocznych analiz ekonomicznych oraz kompleksowych ocen działalności jednostek gospodarczych

(Monitor Polski z dnia 16 stycznia 1973 r. Nr 2, poz. 8)

W celu usprawnienia i uproszczenia przepisów dotyczących przeprowadzania rocznych analiz ekonomicznych Rada Ministrów uchwala, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Jednostki gospodarki państwowej, działające według zasad rozrachunku gospodarczego (przedsiębiorstwa, kombinaty, zjednoczenia oraz jednostki równorzędne), prezydium wojewódzkich rad narodowych oraz naczelnice i centralne organy administracji państwowej są obowiązane do systematycznej analizy swej działalności gospodarczej oraz podejmowania środków zmierzających do jej stałego usprawniania.

§ 2. Sposób i zasady przeprowadzania analizy całości kształtu działalności za okresy roczne, zwanej w dalszym ciągu uchwałą „analizą roczną”, regulują przepisy niniejszej uchwały.

§ 3. Analizy problemowe przeprowadzają jednostki wymienione w § 1 z własnej inicjatywy lub na zlecenie jednostek nadrzędnych, ustalając samodzielnie metodykę tych analiz przy uwzględnieniu wskazówek metodycznych jednostek nadrzędnych odnośnie do analiz wykonywanych na ich zalecenie.

§ 4. Przepisy uchwały nie dotyczą bieżących analiz działalności gospodarczej oraz analiz sporządzanych w ramach prognozowania, programowania i planowania działalności.

Rozdział 2

Analizy roczne przedsiębiorstw

§ 5. 1. Analiza roczna przedsiębiorstwa powinna służyć jego własnym potrzebom, a celem jej powinno być w szczególności:

1) systematyczne dokonywanie przeglądu całości kształtu działalności ekonomicznej przedsiębiorstwa

z punktu widzenia zaspokajania potrzeb społecznych, usprawniania działalności oraz ujawniania i wykorzystywania rezerw,

2) zbadanie efektywności ekonomicznej przedsiębiorstwa,

3) ocena przebiegu wykonywania zadań planów długookresowych bądź na okresy krótsze,

4) ocena głównych problemów w zakresie zaspokajania potrzeb socjalnych załóg,

5) ustalenie czynników pozytywnych wpływających w sposób zasadniczy na wzrost i polepszenie działalności przedsiębiorstwa oraz określenie środków wzmagających korzystny wpływ tych czynników,

6) ustalenie przyczyn trudności występujących w rozwoju przedsiębiorstwa i czynników hamujących go oraz określenie środków zaradczych.

2. Jako kryterium oceny w analizie rocznej należy przyjmować postęp osiągnięty w stosunku do wyników poprzedniego roku, ze szczególnym zwróceniem uwagi na postęp techniczno-ekonomiczny, jako istotny czynnik służący zaspokojeniu potrzeb społeczno-gospodarczych.

§ 6. 1. Zakres i metody przeprowadzania analizy rocznej określa dyrektor przedsiębiorstwa odpowiednio do potrzeb i specyfiki przedsiębiorstwa, uwzględniając ewentualne zalecenia jednostek nadrzędnych, własne doświadczenia oraz dorobek nauki.

2. Przedsiębiorstwo może wykorzystywać przy ustalaniu metod i zakresu analizy rocznej przykładowy schemat analizy rocznej przedsiębiorstwa przemysłowego (budowlanego, handlowego) wydany przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów i Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Głównym Urzędem Statystycznym.

3. Przy opracowaniu rocznej analizy przedsiębiorstwo powinno wykorzystać materiały banku finansującego oraz głównych dostawców i odbiorców.

§ 7. Analizę roczną przedsiębiorstwa zatwierdza dyrektor przedsiębiorstwa, po rozpatrzeniu jej przez konferencję samorządu robotniczego.

§ 8. 1. W celu pogłębienia analiz i uwzględnienia porównań międzyzakładowych zjednoczenia i jednostki równorzędne będą przekazywać podległym przedsiębiorstwom w terminie do 15 marca każdego roku zestawienie wybranych wskaźników osiągniętych w roku ubiegłym przez poszczególne przedsiębiorstwa wchodzące w skład zjednoczenia, opracowane na podstawie obowiązującej sprawozdawczości na szczeblu zjednoczenia przy wykorzystaniu odpowiednich opracowań Głównego Urzędu Statystycznego w tym zakresie.

2. Zjednoczenia powinny dostarczać na wniosek podległych im przedsiębiorstw również innych informacji, niezbędnych do sporządzenia analizy, dostępnych zjednoczeniu — zwłaszcza w zakresie koniunktury na rynkach zagranicznych, tendencji zbytu itp.

§ 9. Na podstawie przeprowadzonej analizy rocznej oraz oceny wykonania wniosków ustalonych w wyniku analizy z poprzedniego roku należy opracowywać wnioski stanowiące program działania zmierzający do poprawy ekonomiki i wyników działalności. Wnioski powinny określać oczekiwane efekty, środki niezbędne do ich realizacji oraz terminy wykonania.

§ 10. Przepisy niniejszego rozdziału dotyczą odpowiednio kombinatów podległych zjednoczeniu.

Rozdział 3

Analizy roczne zjednoczeń i jednostek równorzędnych

§ 11. 1. Zjednoczenia (jednostki równorzędne) opracowują dla własnych potrzeb analizy roczne na podstawie sprawozdawczości, ewidencji i innych materiałów dostępnych na szczeblu zjednoczenia.

2. Celem analizy rocznej zjednoczenia, poza wymienionym w § 5 ust. 1, powinna być dodatkowo ocena sprawności pracy komórek organizacyjnych zjednoczenia oraz jednostek zaplecza (badawczego, konstrukcyjno-projektowego, inwestycyjnego, transportowego itp.) w stosunku do potrzeb przedsiębiorstw, prawidłowości podziału pracy i powiązań między przedsiębiorstwami wchodzącymi w skład zjednoczenia oraz prawidłowości współdziałania z jednostkami współpracującymi.

3. Kryteria oceny wymienione w § 5 ust. 2 mają odpowiednio zastosowanie do zjednoczeń.

§ 12. 1. Zakres i metody przeprowadzania analizy rocznej określa dyrektor zjednoczenia (jednostki równorzędnej) odpowiednio do potrzeb i specyfiki branżowej zjednoczenia, uwzględniając ewentualne zalecenia jednostek nadrzędnych.

2. Zjednoczenie może wykorzystać dla określenia zakresu i metodyki analizy rocznej przykładowy schemat analizy zjednoczenia, opracowany przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów i Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Głównym Urzędem Statystycznym.

§ 13. Analizę roczną zjednoczenia zatwierdza dyrektor zjednoczenia, po rozpatrzeniu jej przez kolegium zjednoczenia.

§ 14. 1. Zjednoczenia wiodące powinny dodatkowo uwzględnić problemy będące przedmiotem koordynacji branżowej i terenowo-branżowej.

2. Przedsiębiorstwa objęte koordynacją branżową lub terenowo-branżową są obowiązane do dostarczania na żądanie zjednoczenia wiodącego informacji o wybranych zagadnieniach, niezbędnych do sporządzenia analizy rocznej przez to zjednoczenie. Zakres tych informacji i terminy ich dostarczenia powinny być ustalone uchwałą właściwej komisji branżowej.

§ 15. 1. W celu pogłębienia analiz ministerstwa będą przekazywać podległym zjednoczeniom w terminie do 15 marca każdego roku zestawienie podstawowych wskaźników osiągniętych przez inne zjednoczenia podległe ministerstwu — w zakresie uzasadnionym porównywalnością.

2. Główny Urząd Statystyczny będzie współdziałać w przygotowaniu odpowiednich danych statystycznych, o których mowa w ust. 1, zwłaszcza w zakresie danych objętych sprawozdawczością sporządzaną na formularzach Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 16. Przy opracowaniu analizy rocznej zjednoczenie powinno wykorzystać materiały banku finansującego oraz zasięgać opinii zjednoczeń, reprezentujących głównych dostawców i odbiorców (jednostek handlu wewnętrznego itp.), współpracujących przedsiębiorstw handlu zagranicznego, a w zakresie problemów związanych z działalnością zjednoczeń wiodących — również komisji branżowej zjednoczenia wiodącego.

§ 17. Zaleca się najszerze stosowanie w analizach rocznych zjednoczeń metody porównawczej analizy międzyzakładowej i wykorzystanie jej do upowszechnienia osiągnięć przedsiębiorstw przodujących.

§ 18. 1. Niezależnie od analizy rocznej wyników całego zjednoczenia powinna być dokonywana przez zjednoczenie własna kompleksowa ocena wyników pracy wybranych przedsiębiorstw, wchodzących w skład zjednoczenia.

2. Dla dokonania tej oceny dyrektor zjednoczenia wyznacza odpowiednie osoby, komórki organizacyjne lub grupy robocze złożone z pracowników centrali zjednoczenia, z włączeniem ewentualnie do tej grupy również przedstawicieli jednostek, o których mowa w § 16.

3. W wyjątkowych wypadkach zjednoczenie może określić zakres dodatkowych informacji od podległych sobie jednostek niezbędnych do dokonania tej oceny, a nie ujętych sprawozdawczością i ewidencją na szczeblu zjednoczenia.

4. Przepisy niniejszego rozdziału dotyczą odpowiednio kombinatów i innych większych organizacji gospodarczych podległych bezpośrednio ministerstwu.

Rozdział 4

Analizy roczne ministerstw i urzędów centralnych oraz kompleksowe oceny działalności podległych organizacji gospodarczych

§ 19. Analizy roczne opracowują następujące Ministerstwa: Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Górnictwa i Energetyki, Handlu Wewnętrznego i Usług, Handlu Zagranicznego, Komunikacji, Kultury i Sztuki, Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Łączności, Oświaty i Wychowania, Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, Przemysłu Chemicznego, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Maszynowego, Przemysłu Spożywczego i Skupu, Rolnictwa, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Zdrowia i Opieki Społecznej i Żeglugi oraz Państwowa Rada Gospodarki Materiałowej, Centralny Urząd Geologii i Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki.

§ 20. 1. Celem analizy rocznej ministerstwa powinna być w szczególności:

- 1) ocena wykonania zadań narodowego planu gospodarczego i budżetu Państwa,
- 2) ocena wykonania zobowiązań nałożonych w ciągu roku na resort uchwałami Rady Ministrów i decyzjami Prezydium Rządu dotyczącymi realizacji planu i budżetu,
- 3) ocena efektywności polityki prowadzonej przez ministerstwo,
- 4) ocena skuteczności metod zarządzania oraz sprawności organizacyjnej i funkcjonowania resortu,
- 5) ocena wyników pracy zaplecza resortowego w stosunku do potrzeb jednostek podległych.

2. Analiza roczna ministerstwa ma służyć równocześnie za źródło informacji o działalności resortu.

§ 21. 1. Zakres analizy rocznej ministerstwa określa minister odpowiednio do potrzeb i specyfiki resortu, uwzględniając wymagania określone w schema-

cie rocznej analizy ekonomicznej ministerstwa, wydanym przez Komisję Planowania i Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Głównym Urzędem Statystycznym.

2. Ministerstwa przeprowadzają analizę w zakresie całokształtu działalności resortu, obejmując nią zarówno zagadnienia objęte planem centralnym, jak i planem terenowym realizowanym przez rady narodowe.

3. Ministerstwa skoncentrują się w analizach na podstawowej działalności resortu, tj. ministerstwa nadzorujące przemysł powinny zwrócić główną uwagę na rozwój przemysłu, ministerstwa nadzorujące inne działy gospodarki (np. budownictwo, transport, rolnictwo) — odpowiednio na ich problematykę, ministerstwa odpowiedzialne za określone działy polityki społecznej — na jej skuteczność i wykonanie programu w tych dziedzinach wynikającego z polityki Państwa, Centralny Urząd Geologii — na realizację państwowego planu badań geologicznych oraz wykorzystanie krajowej bazy surowców mineralnych.

4. Ministrowie sprawujący koordynację międzyresortową powinni uwzględniać w analizach całościową ocenę podstawowych problemów objętych przez nich koordynacją międzyresortową.

§ 22. Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Minister Finansów, Przewodniczący Państwowej Rady Gospodarki Materiałowej oraz Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych mogą w terminie do dnia 31 grudnia każdego roku zgłosić ministrom tematy szczególnie ważne w danym roku, które powinny być uwzględnione w analizie rocznej.

§ 23. Analiza roczna ministerstwa powinna być rozpatrzona przez kolegium ministerstwa zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 24. Minister po zatwierdzeniu analizy rocznej przesyła ją w terminie do 15 kwietnia każdego roku właściwemu Wiceprezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministrowi Finansów, Prezesowi Narodowego Banku Polskiego, Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli, Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego oraz zjednoczeniom podległym ministerstwu.

§ 25. 1. Niezależnie od analizy wyników całości resortu, ministerstwa są obowiązane do dokonywania kompleksowej oceny wyników działalności podległych im wybranych organizacji gospodarczych, tak aby przynajmniej raz na 3 lata każda jednostka została objęta taką oceną.

2. Kryterium oceny ustala minister odpowiednio do specyfiki i potrzeb resortu, uwzględniając w szczególności:

- 1) poziom i postęp w ekonomice działania (produkcji) wyrażony:
  - a) wzrostem zysku, zmniejszeniem dopłat eksportowych, dotacji itp.,
  - b) obniżeniem cen wyrobów bądź usług,
  - c) wzrostem zarobków zatrudnionych,
  - d) poprawą wykorzystania potencjału produkcyjnego,
  - e) zmniejszeniem zużycia materiałów itp.,
- 2) postęp w dynamice produkcji, oceniany w świetle zaspokajania potrzeb odbiorców i planu wieloletniego,

3) poziom techniczno-ekonomiczny produkcji na tle innych przedsiębiorstw, jak również osiągnięć zagranicznych,

4) stan zapewnienia przyszłego postępu techniczno-ekonomicznego (przygotowania nowych konstrukcji, nowych technologii itp.),

5) dbałość o warunki socjalno-bytowe załóg i właściwe stosunki międzyludzkie, wzrost poziomu kwalifikacji i właściwe awansowanie kadr,

6) realizację zadań wynikających z centralnych, kompleksowych programów rozwoju,

7) sytuację finansową, a zwłaszcza wywiązywanie się z zobowiązań spłat kredytów inwestycyjnych i innych.

3. Właściwi ministrowie określają, jak należy liczyć postępek w zakresie, o którym mowa w ust. 2.

4. Dla dokonania tej oceny minister wyznacza odpowiednie osoby lub grupy robocze.

5. Ministrowie mogą określić zakres dodatkowych informacji udzielanych przez zjednoczenie (jednostki równorzędne) niezbędnych do kompleksowej oceny, o której mowa w ust. 1.

6. Przez organizację, o których mowa w ust. 1, należy rozumieć bezpośrednio podległe ministerstwu zjednoczenia i jednostki równorzędne, kombinaty oraz przedsiębiorstwa.

Rozdział 5

Analizy roczne prezydiów wojewódzkich rad narodowych

§ 26. 1. Prezydium wojewódzkich rad narodowych opracowują analizy roczne, których celem jest:

1) ocena rozwoju województwa i postępu w zaspokajaniu potrzeb materialnych i socjalnych ludności oraz ujawnianie i wykorzystanie rezerw, uwzględniając działalność zarówno jednostek planu terenowego, jak i centralnego,

2) ocena wykonania terenowego planu gospodarczego i budżetu,

3) ocena efektywności ekonomicznej jednostek podporządkowanych prezydiom wojewódzkich rad narodowych,

4) ocena koordynacji terenowej i współpracy jednostek działających na terenie województwa,

5) śledzenie przebiegu realizacji podstawowych zadań planu 5-letniego i przeciwdziałanie występującym nieprawidłowościom.

2. Analiza roczna prezydiom wojewódzkiej rady narodowej powinna być ujęta kompleksowo, tj. obejmować zarówno szczególnym uwzględnieniem wzajemnej koordynacji ich działalności.

§ 27. Zakres analizy rocznej i zadania poszczególnych wydziałów (jednostek równorzędnych) przy jej opracowywaniu określa prezydium wojewódzkiej rady narodowej odpowiednio do potrzeb i specyfiki województwa, koncentrując się na zagadnieniach najbardziej istotnych dla społeczno-gospodarczego rozwoju województwa, uwzględniając zalecenia organów nadrzędnych oraz przykładowy schemat analizy rocznej opracowany przez Komisję Planowania przy Radzie

Ministrów i Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Głównym Urzędem Statystycznym.

§ 28. 1. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego zapewni:

1) dostarczenie przez wojewódzkie urzędy statystyczne prezydiom wojewódzkich rad narodowych danych statystycznych, niezbędnych do opracowania analizy rocznej, w zakresie i terminach wzajemnie uzgodnionych, nie później niż do dnia 28 lutego każdego roku,

2) opracowanie przez wojewódzkie urzędy statystyczne zestawienia tabelarycznego, stanowiącego załącznik liczbowy do analizy rocznej, w terminie do dnia 28 lutego każdego roku,

3) dostarczenie prezydiom wojewódzkich rad narodowych, nie później niż do dnia 10 marca każdego roku, zestawienia wybranych wskaźników ilustrujących rozwój społeczno-gospodarczy kraju w podziale na województwa.

2. Prezes Narodowego Banku Polskiego zapewni dostarczenie w terminie do dnia 25 lutego każdego roku wojewódzkim urzędem statystycznym i wojewódzkim komisjom planowania gospodarczego przez wojewódzkie oddziały Narodowego Banku Polskiego informacji niezbędnych do opracowania analizy rocznej — w zakresie wzajemnie uzgodnionych.

3. Prezydium wojewódzkich rad narodowych mają prawo żądać od przedsiębiorstw i jednostek budżetowych oraz ich jednostek nadrzędnych nie podporządkowanych radom narodowym, a realizujących zadania gospodarcze na terenie województwa, informacji oraz danych statystycznych w zakresie obowiązującej sprawozdawczości w terminach wzajemnie uzgodnionych, umożliwiającym wykorzystanie ich przy opracowywaniu analiz wojewódzkich.

§ 29. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej przesyła analizę roczną w terminie do dnia 31 marca każdego roku Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministerstwu Finansów, wojewódzkiemu urzędowi statystycznemu oraz wojewódzkiemu oddziałowi Narodowego Banku Polskiego.

2. Prezydium rady narodowej miasta wyłączonego z województwa przesyła analizę roczną prezydiom rady narodowej województwa stanowiącego razem z miastem wyłączonym jeden region gospodarczy, a województwo to odpowiednio prezydium rady narodowej miasta wyłączonego z województwa.

3. Prezydium wojewódzkich rad narodowych zapewnią zapoznanie prezydiów powiatowych rad narodowych na terenie województwa z wynikami analizy rocznej.

4. Zaleca się prezydiom wojewódzkich rad narodowych przesyłanie odpisów analiz rocznych opracowywanych przez ich wydziały i komórki równorzędne do odpowiednich ministerstw według właściwości.

§ 30. Prezydium wojewódzkich rad narodowych mogą wprowadzić w miarę potrzeby obowiązek opracowywania przez prezydium powiatowych rad narodowych rocznych analiz o sytuacji gospodarczej i wykonaniu planu na terenie powiatu, ustalając odpowiednie przykładowe schematy opracowania tych analiz.

§ 31. Zaleca się prezydiom wojewódzkich rad narodowych wykorzystanie wyników analiz wojewódz-

kich, o których mowa w uchwale, przy opracowywaniu sprawozdań z wykonania planu, przedkładanych zgodnie z obowiązującymi przepisami wojewódzkim radom narodowym.

Rozdział 6

Analizy roczne i sprawozdania z wykonania narodowego planu gospodarczego i budżetu Państwa

§ 32. 1. Na szczeblu centralnym opracowuje się:

1) sprawozdanie z wykonania narodowego planu gospodarczego i budżetu Państwa, przedstawiane przez Rząd, zgodnie z obowiązującymi przepisami, Sejmowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

2) analizę kompleksową przedstawiającą w ujęciu organizacyjnym wpływ resortów na wyniki osiągnięte w gospodarce narodowej.

2. Projekt sprawozdania z wykonania narodowego planu gospodarczego oraz analizy kompleksowej opracowuje Komisja Planowania przy Radzie Ministrów, a projekt sprawozdania z wykonania budżetu Państwa na tle ogólnej sytuacji finansowej Minister Finansów, opierając się na analizach ministerstw, o których mowa w rozdziale 4, oraz na sprawozdaniach statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 33. 1. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego opracowuje:

1) sprawozdanie statystyczne z wykonania narodowego planu gospodarczego w roku ubiegłym w terminie do dnia 31 marca każdego roku,

2) tablice statystyczne do analizy kompleksowej w zakresie uzgodnionym z Komisją Planowania przy Radzie Ministrów i Ministrem Finansów, sukcesywnie w miarę opracowania, nie później niż do dnia 15 kwietnia każdego roku,

3) inne dane dostępne w ramach obowiązującej sprawozdawczości, niezbędne do opracowania dokumentów, o których mowa w § 32, na żądanie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministra Finansów.

2. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego dostarcza w terminie do dnia 15 marca każdego roku Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministrowi Finansów podstawowe dane sprawozdania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w uproszczonym układzie uzgodnionym między Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrem Finansów i Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 34. Zobowiązuje się ministrów do udzielania Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrowi Finansów i Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego dodatkowych informacji i wyjaśnień na podstawie posiadanych materiałów oraz dostarczania dodatkowych danych statystycznych w zakresie obowiązującej sprawozdawczości, nie będących w posiadaniu Głównego Urzędu Statystycznego, a niezbędnych do opracowania dokumentów, o których mowa w § 32.

§ 35. 1. Komisja Planowania przy Radzie Ministrów przesyła ministrom w terminie do dnia 10 maja każdego roku projekt sprawozdania z wykonania narodowego planu gospodarczego oraz projekt analizy kompleksowej, opracowany przy udziale Ministra Fi-

nansów, a w odniesieniu do oceny rozwoju nauki i techniki — przy udziale Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

2. W opracowaniach, o których mowa w ust. 1, powinny być uwzględnione wyniki najważniejszych kontroli przeprowadzanych przez Najwyższą Izbę Kontroli w roku poprzednim.

3. Ministrowie rozpatrują dokumenty, o których mowa w ust. 1, i przekazują uwagi Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, Ministrowi Finansów i Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego w terminie do dnia 20 maja każdego roku. W razie znaczniejszych zmian w ocenach w stosunku do zawartych w analizach resortów analizy te powinny być rozpatrzone przez kolegia ministerstw.

§ 36. 1. Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów przedstawia Radzie Ministrów w terminie do dnia 31 maja każdego roku projekt sprawozdania z wykonania narodowego planu gospodarczego oraz projekt analizy kompleksowej po rozpatrzeniu uwag zgłoszonych przez ministrów wraz z przedstawieniem ewentualnych rozbieżności.

2. Projekt sprawozdania z wykonania budżetu Państwa przedstawia Radzie Ministrów Minister Finansów z zachowaniem przepisu ust. 1.

3. Zobowiązuje się ministrów do wypracowania metod oceny działalności jednostek inicjujących kompleksowe zmiany w metodach planowania i zarządzania gospodarką narodową.

Rozdział 7

Przepisy końcowe

§ 37. Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Minister Finansów wydadzą w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego w okresie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie uchwały przykładowe schematy analiz dla przedsiębiorstw, zjednoczeń, ministerstw i prezydiów wojewódzkich rad narodowych oraz ogólne wskazówki metodyczne w sprawie sposobu przeprowadzania analiz rocznych.

§ 38. 1. Ministrowie zapewnią w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały dostosowanie resortowych przepisów o analizach do jej przepisów.

2. Upoważnia się ministrów i przewodniczących prezydiów wojewódzkich rad narodowych do wydania, w uzasadnionych wypadkach wynikających ze specyfiki podległych jednostek, uzupełniających wytycznych metodycznych do schematów analiz opracowanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów, traktowanych jako zalecenia.

3. Minister Finansów określi obowiązki i zakres opracowywania analiz rocznych przez banki.

§ 39. 1. Dopuszcza się możliwość zlecenia, za zgodą dyrektora właściwego zjednoczenia, opracowywania analiz problemowych i rocznych przedsiębiorstw kompetentnym instytucjom zewnętrznym, jak np. instytutom naukowo-badawczym, placówkom naukowym, zrzeszeniom zawodowym (Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce) oraz ekspertom.

2. W zjednoczeniach wyposażonych w urzędnika

elektronicznej techniki obliczeniowej zaleca się jak najszersze ich wykorzystywanie przy przeprowadzaniu analizy rocznej zjednoczenia, analizy międzyzakładowej oraz kompleksowych ocen działalności przedsiębiorstw w celu optymalizacji wyników ekonomicznych.

§ 40. Zobowiązuje się instytuty i placówki naukowo-badawcze do współpracy z przedsiębiorstwami, zjednoczeniami, ministerstwami oraz prezydiami wojewódzkich rad narodowych w celu udzielania im pomocy w opracowaniu najwłaściwszych typowych metod analiz problemowych i rocznych oraz ulepszania stosowanych w tym zakresie rozwiązań.

§ 41. Ministrowie zapewnią — w porozumieniu z Centralnym Instytutem Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej — udzielanie przedsiębiorstwom przez resortowe służby informacji naukowo-technicznej danych statystycznych i informacji porównawczych, dotyczących wyników osiągniętych przez przedsiębiorstwa zagraniczne.

§ 42. Minister Handlu Zagranicznego zapewni przekazywanie w terminie do dnia 28 lutego każdego roku przez podległe mu jednostki handlu zagranicznego oraz inne jednostki uprawnione do działalności w tym zakresie syntetycznej informacji o kształtowaniu się cen na rynkach zagranicznych i koniunkturze zbytu w roku analizowanym oraz tendencjach na najbliższą przyszłość.

§ 43. 1. Zaleca się centralnym związkom spółdzielni stosowanie odpowiednio przepisów dotyczących zjednoczeń (jednostek równorzędnych) i ministerstw przy opracowywaniu analiz ekonomicznych organizacji spółdzielczych.

2. W celu wykonania przepisów uchwały centralne związki spółdzielni dostosują odpowiednio do potrzeb przykładowe schematy analiz, o których mowa w § 37. W zakresie działalności objętej planem tere-

nowym schematy te powinny być uzgodnione z prezydiami wojewódzkich rad narodowych.

§ 44. Zasady przeprowadzania analiz ustalone niniejszą uchwałą obowiązują począwszy od analiz za 1972 r.

§ 45. Ilekroć w uchwale mówi się o prezydiach wojewódzkich rad narodowych, wojewódzkich komisjach planowania gospodarczego i województwach, należy przez to rozumieć odpowiednio prezydium rad narodowych miast wyłączonych z województw, miejskie komisje planowania gospodarczego miast wyłączonych z województw i miasta wyłączone z województw.

§ 46. Tracą moc:

1) uchwała nr 261 Rady Ministrów z dnia 12 października 1965 r. w sprawie przeprowadzania analiz ekonomicznych w gospodarce narodowej (Monitor Polski z 1965 r. Nr 59, poz. 301, z 1969 r. Nr 2, poz. 9 i z 1970 r. Nr 20, poz. 168),

2) uchwała nr 51 Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1970 r. w sprawie organizacji prac nad oceną sytuacji gospodarczej kraju za okresy roczne,

3) uchwała nr 31 Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 1963 r. w sprawie organizacji i prowadzenia prac związanych z planowaniem, ewidencją i analizą kosztów własnych w części dotyczącej organizacji i prowadzenia prac związanych z analizą kosztów własnych (zmieniona uchwałą nr 148 Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 2 czerwca 1964 r.).

§ 47. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, ministrom i prezydium wojewódzkich rad narodowych.

§ 48. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: w z. M. Jagielski

22.

UCHWAŁA Nr 16 RADY MINISTRÓW

z dnia 23 stycznia 1973 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie zasad realizacji i finansowania społecznego budownictwa mieszkaniowego

(Monitor Polski z dnia 9 lutego 1973 r. Nr 5, poz. 33)

Rada Ministrów z porozumieniem z Centralną Radą Związków Zawodowych i po zasięgnięciu opinii Centralnego Związku Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego uchwała, co następuje:

§ 1. W uchwale nr 281 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1971 r. w sprawie zasad realizacji i finansowania społecznego budownictwa mieszkaniowego (Monitor Polski Nr 60, poz. 398) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 6 ust. 2 i 3 otrzymuje brzmienie:

„2. Wysokość kredytu bankowego przyznanego na budownictwo jednorodzinne, realizowane przez spółdzielcze zrzeszenia budowy domów jednorodzinnych, nie może przekroczyć 60%, a w razie budowy

na terenie wszystkich wsi oraz na terenie miast liczących nie więcej niż 2.000 mieszkańców dla zatrudnionych w tych miejscowościach nauczycieli oraz osób zaliczanych do fachowego personelu służby zdrowia i służby rolnej — 80% normatywnych kosztów budowy domu (lokalu) o powierzchni użytkowej do 110 m².

3. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska i Centralną Radą Związków Zawodowych oraz po zasięgnięciu opinii Centralnego Związku Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego różnicuje oprocentowanie kredytu bankowego udzielanego na budownictwo jednorodzinne realizowane przez spółdzielcze zrzeszenia

budowy domów jednorodzinnych, zwiększając przy większym kredycie wysokość jego oprocentowania.”;

2) w § 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Warunkiem przyznania kredytu bankowego na spółdzielcze budownictwo jednorodzinne realizowane przez spółdzielcze zrzeszenia budowy domów jednorodzinnych — niezależnie od wymagań, o których mowa w ust. 1 — jest zgromadzenie wkładów własnych w wysokości co najmniej 20% globalnych kosztów budowy domów jednorodzinnych (lokali w małych domach mieszkalnych).”;

3) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. 1. Zobowiązuje się Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska do ustalania w porozumieniu z Ministrem Finansów i Centralną Radą Związków Zawodowych oraz po zasięgnięciu opinii Centralnego Związku Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego wysokości wkładów własnych członków spółdzielni na mieszkania lokatorskie i własnościowe w spółdzielczym budownictwie wielorodzinnym oraz na mieszkania własnościowe w spółdzielczym budownictwie niskim, realizowanym przez spółdzielnie mieszkaniowe lokatorsko-własnościowe i spółdzielnie budowlano-mieszkaniowe w zabudowie zwartej (szeregowe, małe domy mieszkalne itp.) — w formie stawek ryczałtowych, liczonych w złotych za 1 m² powierzchni użytkowej mieszkania.

2. Stawki ryczałtowe powinny być zróżnicowane w zależności od wielkości miasta, strefy zabudowy oraz stopnia wyposażenia mieszkania. Powinny one być ustalane na okresy trzyletnie.

3. Do spółdzielczego budownictwa niskiego, realizowanego przez spółdzielnie mieszkaniowe lokatorsko-własnościowe i spółdzielnie budowlano-mieszkaniowe w zabudowie zwartej, mają zastosowanie zasady finansowania spółdzielczego budownictwa wielorodzinnego w odniesieniu do mieszkań własnościowych.”;

4) w § 11 i 12 oraz w § 14 ust. 1 wyrazy „na terenie wsi oraz na terenie osiedli i miast liczących do 2.000 mieszkańców” zastępuje się wyrazami „na terenie wszystkich wsi oraz na terenie miast liczących nie więcej niż 2.000 mieszkańców”;

5) w § 14 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Okres spłaty kredytu na uzupełnienie wkładów własnych nie może przekraczać 5 lat.

4. Szczegółowe warunki oraz tryb udzielania i

spłaty kredytu bankowego, o którym mowa w ust. 1, określi Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych.”;

6) po § 14 dodaje się § 14a w brzmieniu:

„§ 14a. 1. W uzasadnionych wypadkach osobom ubiegającym się o spółdzielcze mieszkania lokatorskie może być przyznana pomoc bezzwrotna na częściowe uzupełnienie wkładów własnych.

2. Pomocy, o której mowa w ust. 1, udzielają w ramach środków przewidzianych na ten cel w budżetach terenowych organy do spraw lokalowych prezydiów rad narodowych miast wyłączonych z województw, prezydiów powiatowych rad narodowych (rad narodowych miast stanowiących powiaty); prezydium rad narodowych miast wyłączonych z województw mogą uprawnienia do udzielania pomocy przekazać organom do spraw lokalowych prezydiów dzielnicowych rad narodowych.

3. Pomoc, o której mowa w ust. 1, może być przyznana:

1) w granicach do 80% wymaganego wkładu:

a) osobom, których miesięczny dochód netto w przeliczeniu na 1 członka rodziny nie przekracza 800 zł,

b) osobom przekwaterowywanym z budynków przeznaczonych do rozbiórki lub zniszczonych na skutek klęski żywiołowej, przekwaterowywanym z mieszkań niezbędnych jednostkom gospodarki społecznej, ciężko poszkodowanym inwalidom — pod warunkiem, że wymienione osoby nie uzyskają na ten cel pomocy bezzwrotnej z innego źródła, a ich miesięczny dochód netto przypadający na 1 członka rodziny nie przekracza 1.200 zł,

2) w szczególnie uzasadnionych wypadkach w granicach do 40% wymaganego wkładu — osobom, których miesięczny dochód netto w przeliczeniu na 1 członka rodziny nie przekracza 1.000 zł.

4. Szczegółowe warunki i tryb udzielania bezzwrotnej pomocy na uzupełnienie wkładów ustali Minister Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych.”

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*

23.

UCHWAŁA Nr 26 RADY MINISTRÓW

z dnia 6 lutego 1973 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie skróconego czasu pracy w niektórych zakładach pracy podległych Ministrowi Komunikacji

(Monitor Polski z dnia 16 lutego 1973 r. Nr 7, poz. 45)

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 19 kwietnia 1950 r. o skróconym czasie pracy szczególnie uciążliwej lub wykonywanej w szkodliwych warunkach (Dz. U. Nr 20, poz. 174) Rada Ministrów uchwała, co następuje:

§ 1. W uchwale nr 360 Rady Ministrów z dnia 13 września 1961 r. w sprawie skróconego czasu pracy w niektórych zakładach pracy podległych Ministrowi Komunikacji (Monitor Polski z 1961 r. Nr 74, poz. 313 i z 1967 r. Nr 64, poz. 308)

w § 1 wyrazy „do dnia 31 grudnia 1972 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 31 grudnia 1975 r.”

§ 2. Wykonanie uchwały porucza się Ministrowi Komunikacji.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1973 r.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz

24.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 22 grudnia 1972 r.

w sprawie szczegółowych zadań, organizacji i postępowania komisji lecarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia

(Dziennik Ustaw z dnia 13 stycznia 1973 r. Nr 1, poz. 2)

Na podstawie art. 12 ust. 7 oraz art. 13 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 6 oraz z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i Nr 53, poz. 34) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Skład komisji lecarskich

§ 1. 1. Obwodowe i wojewódzkie komisje lecarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, zwane dalej „komisjami lecarskimi”, obejmują swoim działaniem obszary określone przez dyrektora właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem”.

2. Obszar działania obwodowej komisji lecarskiej powinien być tak określony, aby ułatwiał zainteresowanemu dostęp do komisji oraz umożliwiał ścisłą współpracę komisji z właściwym organem do spraw zdrowia i opieki społecznej prezydium rady narodowej.

§ 2. 1. W skład obwodowej komisji lecarskiej wchodzi:

1) dwaj lekarze, specjaliści co najmniej I stopnia w dziedzinie chorób wewnętrznych lub medycyny przemysłowej oraz chirurgii,

2) przedstawiciel Zakładu,

3) przedstawiciel organu do spraw zdrowia i opieki społecznej prezydium rady narodowej, właściwej dla siedziby komisji lecarskiej.

2. W skład obwodowej komisji lecarskiej zamiast specjalisty w dziedzinie chorób wewnętrznych lub chirurgii może wchodzić lekarz specjalista medycyny ogólnej.

3. W skład niektórych obwodowych komisji lecarskich mogą — za zgodą Prezesa Zakładu — wchodzić lekarze innych specjalności niż określone w ust. 1 pkt 1 i ust. 2. Szczególnie dotyczy to przypadków, w których Prezes Zakładu powołuje specjalistyczne obwodowe komisje lecarskie.

§ 3. 1. W skład wojewódzkich komisji lecarskiej wchodzi:

1) trzech lekarze, specjaliści II stopnia w dziedzinie chorób wewnętrznych, medycyny przemysłowej i chirurgii,

2) przedstawiciel Zakładu,

3) przedstawiciel wojewódzkiej rady związków zawodowych,

4) przedstawiciel właściwego organu wojskowego — w razie badania żołnierzy zwolnionych ze służby wojskowej,

5) przedstawiciel przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” lub przedstawiciel kolejowej służby zdrowia — w razie badania pracownika kolejowego,

6) przedstawiciel Związku Bojowników o Wolność i Demokrację albo Związku Inwalidów Wojennych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — w razie badania żołnierzy i uczestników ruchu podziemnego lub partyzanckiego, którzy doznali naruszenia sprawności organizmu w związku ze służbą wojskową.

2. W skład wojewódzkiej komisji lecarskiej zamiast specjalistów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, mogą wchodzić lekarze specjaliści II stopnia innej specjalności.

§ 4. W uzasadnionych przypadkach mogą za zgodą Prezesa Zakładu wchodzić w skład komisji lecarskich na czas określony lekarze nie spełniający warunków określonych w § 2 lub 3.

§ 5. 1. Przy badaniu przez komisje lecarskie pracowników, którzy ubiegają się o przyznanie renty inwalidzkiej z tytułu wypadków przy pracy lub choroby zawodowej, w posiedzeniach komisji powinien brać udział lekarz — przedstawiciel wojewódzkiej przychodni przemysłowej.

2. Lekarz właściwej przychodni przyzakładowej (międzyzakładowej, rejonowej, obwodowej i innych), leczący badaną osobę, może brać udział w posiedzeniu komisji lecarskiej w celu uzupełnienia dodatkowymi wyjaśnieniami przygotowanej przez niego dokumentacji.

3. Komisja lecarska może w razie potrzeby zasięgać opinii lekarza specjalisty nie będącego członkiem komisji.

Rozdział 2

Zadania komisji lecarskich

§ 6. 1. Do zadań komisji lecarskich należy orzekanie o inwalidztwie w sprawach o świadczenia rentowe.

2. Do zadań komisji lecarskich należy również orzekanie o inwalidztwie:

1) osób ubiegających się o przysposobienie zawodowe (szkolenie) lub o zatrudnienie w warunkach przewidzianych dla inwalidów,

2) osób ubiegających się o objęcie pomocą społeczną,

3) osób ubiegających się o udzielenie ulg, przywilejów i świadczeń przysługujących inwalidom na podstawie przepisów szczególnych,

4) w innych przypadkach, przewidzianych w przepisach szczególnych.

3. Przy orzekaniu o inwalidztwie osób określonych w ust. 1 i 2 komisje lekarskie obowiązane są w szczególności do:

1) stwierdzania utraty lub ograniczenia zdolności do wykonywania zatrudnienia i zarobkowania,

2) określania grupy inwalidów, do której dana osoba ma być zaliczona,

3) ustalania daty powstania inwalidztwa,

4) ustalania związku przyczynowego inwalidztwa lub śmierci z wypadkiem przy pracy, wypadkiem w zatrudnieniu lub chorobą zawodową,

5) ustalania związku ze służbą wojskową:

a) inwalidztwa u żołnierzy niezawodowych,

b) śmierci inwalidów oraz żołnierzy niezawodowych, którzy zmarli po zwolnieniu ze służby poza wojskowym zakładem leczniczym,

6) ustalania potrzeby leczenia, protezowania lub szkolenia przysposabiającego do pracy,

7) ustalania wskazań i przeciwwskazań dotyczących zatrudniania inwalidów,

8) ustalania terminów badań kontrolnych (ponownych).

§ 7. Do zadań komisji lekarskich należy również współdziałanie z organami do spraw zdrowia i opieki społecznej prezydiów rad narodowych w zakresie zatrudniania inwalidów w myśl wskazań i przeciwwskazań określonych przez komisje lekarskie.

§ 8. 1. Do obowiązków członków komisji lekarskich należy:

1) udział w posiedzeniach komisji lekarskich,

2) przeprowadzanie badań lekarskich również w domu chorego (§ 15 ust. 2),

3) udział w szkoleniu zawodowym i naradach organizowanych przez organy sprawujące nadzór nad działalnością komisji lekarskich.

2. Do obowiązków przewodniczącego komisji lekarskiej należy — obok obowiązków określonych w ust. 1 — w szczególności:

1) przewodniczenie na posiedzeniach komisji lekarskich i podpisywanie dokumentów sporządzanych przez komisje,

2) czuwanie nad sprawnym, terminowym i zgodnym z obowiązującymi przepisami działaniem komisji lekarskiej,

3) występowanie do lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego o spowodowanie zmiany lub uzupełnienia składu komisji lekarskiej,

4) współpraca z organami do spraw zdrowia i opieki społecznej prezydiów rad narodowych przy kontroli warunków pracy i prawidłowości zatrudniania inwalidów w myśl wskazań i przeciwwskazań określonych przez komisję lekarską.

Rozdział 3

Tryb kierowania na badanie przez komisje lekarskie

§ 9. 1. Na badanie przez komisję lekarską kierują zainteresowanych:

1) oddziały (inspektoraty) Zakładu — w sprawach rentowych należących do właściwości Zakładu,

2) organy rentowe inne niż określone w pkt 1 — w sprawach rentowych należących do ich właściwości,

3) właściwe do spraw zdrowia i opieki społecznej organy prezydiów rad narodowych — w sprawach przysposobienia zawodowego (szkolenia) i zatrudnienia w warunkach przewidzianych dla inwalidów oraz w sprawach objęcia pomocą społeczną,

4) organy i instytucje właściwe do udzielania ulg, przywilejów i świadczeń przysługujących inwalidom na podstawie przepisów szczególnych — w sprawie udzielania tych ulg, przywilejów i świadczeń,

5) organy i instytucje określone w przepisach szczególnych w sprawach, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 4.

2. Organy, o których mowa w ust. 1 pkt 2—5, kierują zainteresowanych na badania przez komisję lekarską za pośrednictwem oddziału (inspektoratu) Zakładu, przy którym działa komisja.

3. W razie zgłoszenia wniosku o świadczenia rentowe uzależnione od inwalidztwa organ rentowy kieruje na badanie przez komisję lekarską tylko wówczas, gdy spełnione zostały wszystkie inne warunki wymagane do przyznania tych świadczeń.

§ 10. 1. Do skierowania na komisje lekarską należy dołączyć podstawową dokumentację, obejmującą w szczególności:

1) wywiad zawodowy z miejsca pracy,

2) zaświadczenie o stanie zdrowia, wydane przez lekarza zakładu społecznego służby zdrowia, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana,

3) dokumentację lekarską z zakładu społecznego służby zdrowia, w którym leczył się zainteresowany, chyba że obowiązek doręczenia tej dokumentacji należy do samego zainteresowanego,

4) akta rentowe lub część tych akt niezbędną do wydania orzeczenia, jeżeli badanie przeprowadzane jest w celach rentowych.

2. Przy kierowaniu na komisję lekarską osób uprawnionych do leczenia w ramach służby zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej lub Ministerstwa Komunikacji zamiast zaświadczenia lekarza zakładu społecznego służby zdrowia (ust. 1 pkt 2) lub dokumentacji lekarskiej wydanej przez ten zakład (ust. 1 pkt 3) można przedstawić zaświadczenie lub dokumentację prowadzoną przez służbę zdrowia tych ministerstw.

§ 11. Jeżeli komisja lekarska orzekła brak inwalidztwa, ponowne badanie może być przeprowadzone przed upływem roku od daty wydania ostatniego orzeczenia po przedstawieniu zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego istotne pogorszenie stanu zdrowia.

Rozdział 4

Tryb postępowania komisji lekarskich

§ 12. 1. Komisja lekarska orzeka na posiedzeniach, którym przewodniczy lekarz — przewodniczący komisji.

2. Posiedzenia komisji lekarskiej odbywają się w jej siedzibie, a w uzasadnionych przypadkach — również poza jej siedzibą.

3. W razie nieobecności przewodniczącego komisji lekarskiej funkcje jego pełni jeden z lekarzy — członków komisji, wyznaczony przez lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego.

4. W razie nieobecności lekarza — członka komisji lekarskiej funkcje jego pełni jeden z lekarzy — zastępców, wyznaczony przez lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego.

5. Z posiedzenia komisji spisuje się protokół.

§ 13. 1. Komisja lekarska wydaje orzeczenie na podstawie bezpośredniego badania zainteresowanego, opierając się na dokumentacji lekarskiej i zawodowej.

2. Komisja lekarska może orzec o istnieniu inwalidztwa również bez badania chorego, jeżeli uzna posiadaną dokumentację lekarską i zawodową za wystarczającą do wydania orzeczenia.

§ 14. 1. Jeżeli komisja lekarska nie może wydać orzeczenia na podstawie bezpośredniego badania zainteresowanego i posiadanej dokumentacji lekarskiej i zawodowej, komisja ta może:

1) skierować zainteresowanego na badanie dodatkowe lub specjalistyczne albo na obserwację szpitalną,

2) zbadać warunki, w jakich badany pracuje w zakładzie pracy; badania dokonuje członek komisji lekarskiej, delegowany przez przewodniczącego komisji, lub pracownik oddziału Zakładu,

3) zażądać uzupełnienia dokumentacji lekarskiej lub zawodowej.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 komisja lekarska odracza rozpatrzenie sprawy ustalając równocześnie:

1) jakie czynności powinny być dokonane przed wydaniem orzeczenia,

2) jakie dokumenty powinny być dodatkowo dostarczone,

3) czy obowiązkowe jest zgłoszenie się osoby badanej na następny termin.

3. Wykonanie czynności, zgodnie z określonymi w ust. 2 ustaleniami komisji lekarskiej, należy do właściwego oddziału Zakładu.

§ 15. 1. W razie niestawienia się osoby wezwanej na badanie przez komisję lekarską bez uzasadnionych przyczyn wzywa się tę osobę pismem za zwrotnym poświadczeniem odbioru do zgłoszenia się na badanie w nowo wyznaczonym terminie, uprzedzając o skutkach niestawiennictwa.

2. Jeżeli przyczyną niestawienia się na badanie jest choroba, stwierdzona odpowiednim zaświadczeniem lekarza zakładu społecznego służby zdrowia (lekarzy służby zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej lub Ministerstwa Komunikacji), badanie lekarskie na wniosek oddziału Zakładu może być przeprowadzone w domu chorego przez jednego z lekarzy —

członków komisji lekarskiej lub przez lekarza zakładu społecznego służby zdrowia (służby zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej lub Komunikacji); komisja lekarska orzeka na podstawie wyników tego badania.

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób skierowanych na badania dodatkowe, specjalistyczne lub obserwację szpitalną.

§ 16. 1. Orzeczenie komisji lekarskiej jest ważne, jeżeli w jego wydaniu bierze udział większość członków komisji w tym dwóch lekarzy.

2. Wszelkie orzeczenia oraz postanowienia komisji lekarskiej wymagają do swej ważności większości głosów członków komisji. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

3. Członek komisji lekarskiej nie zgadzający się ze stanowiskiem większości może zgłosić na piśmie swoje odrębne zdanie z uzasadnieniem. O zgłoszeniu odrębnego zdania przewodniczący dokonuje adnotacji na orzeczeniu.

§ 17. 1. Orzeczenie komisji lekarskiej wydane w celach rentowych powinno zawierać:

1) dokładny opis stanu zdrowia z rozpoznaniem lekarskim i podaniem numeru statystycznego grupy chorobowej lub kalectwa,

2) ustalenie wskazań i przeciwwskazań w sprawie zatrudnienia inwalidy,

3) ustalenie potrzeby leczenia, protezowania lub szkolenia przysposabiającego do pracy,

4) zaliczenie lub odmowę zaliczenia do jednej z grup inwalidów,

5) ustalenie daty lub okresu powstania inwalidztwa na żądanie organu rentowego lub gdy w toku postępowania przed komisją lekarską okazało się, że inwalidztwo nie powstało w okresie zatrudnienia,

6) ustalenie — na żądanie organu ustalającego prawo do renty — związku inwalidztwa lub śmierci z wypadkiem przy pracy, wypadkiem w zatrudnieniu, chorobą zawodową lub służbą wojskową w przypadkach określonych w § 6 ust. 3 pkt 5,

7) określenie miesiąca i roku badania kontrolnego oraz wskazanie, jakie badania specjalistyczne należy wykonać przed skierowaniem na badanie kontrolne,

8) szczegółowe uzasadnienie orzeczenia,

9) podpisy wszystkich członków komisji biorących udział w wydaniu orzeczenia.

2. Orzeczenie komisji lekarskiej wydawane w celach innych niż rentowe powinno zawierać:

1) ustalenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1—4 oraz pkt 8 i 9,

2) okres ważności orzeczenia,

3) datę lub okres powstania inwalidztwa,

4) ustalenie innych okoliczności związanych z inwalidztwem — na żądanie organów, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 3—5.

3. Orzeczenie komisji lekarskiej ogłasza przewodniczący komisji na posiedzeniu, po zakończeniu badania.

4. Wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej doręcza się zainteresowanemu, placówce przemysłowej służby zdrowia zakładu pracy, w którym badany jest zatrudniony, oraz organowi kierującemu na badanie — na żądanie tego organu.

Rozdział 5

Zasady orzekania o inwalidztwie

§ 18. Użyte w niniejszym rozdziale określenie „ustawa” oznacza ustawę z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 6 oraz z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i Nr 53, poz. 341).

§ 19. Inwalidą jest osoba częściowo lub całkowicie niezdolna do wykonywania zatrudnienia z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu.

§ 20. Za niezdolność do wykonywania zatrudnienia w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy uważa się niezdolność do wykonywania zarobkowej pracy fizycznej lub umysłowej w warunkach przewidzianych dla pracowników, którzy nie są inwalidami.

§ 21. 1. Za stałe naruszenie sprawności organizmu w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy uważa się takie naruszenie sprawności, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nie rokujące według wiedzy lekarskiej poprawy.

2. Za długotrwałe naruszenie sprawności organizmu w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy uważa się takie naruszenie sprawności, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące jednak według wiedzy lekarskiej ulec poprawie. Okres 6 miesięcy liczy się od dnia wyczerpania zasiłku z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby lub wynagrodzenia przysługującego w okresie czasowej niezdolności do pracy.

§ 22. 1. Przy ocenie niezdolności do wykonywania zatrudnienia i do zarabkowania w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy bierze się pod uwagę łącznie:

- 1) stan czynnościowy organizmu,
- 2) charakter i przebieg procesu chorobowego, a przy chorobach zawodowych — stopień ich zaawansowania,
- 3) stopień przystosowania organizmu do ubytków anatomicznych, innych kalectw oraz skutków choroby,
- 4) płeć i wiek,
- 5) dotychczasowe warunki pracy, zawód i posiadane kwalifikacje oraz wysokość osiąganego zarobku,
- 6) możliwości całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do wykonywania zatrudnienia i zarabkowania przez leczenie, rehabilitację, przysposobienie do nowego zawodu,
- 7) możliwości dalszego wykonywania zatrudnienia przy wykorzystaniu pozostałej zdolności do pracy, posiadanych kwalifikacji ogólnych oraz przygotowania zawodowego,
- 8) stopień ograniczenia zdolności do zarabkowania.

2. Przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia i zarabkowania osób, które nie były pracownikami, bierze się pod uwagę, czy i jakie prace mogłyby wykonywać te osoby, przy uwzględnieniu posiadanych przez nie kwalifikacji ogólnych i przygotowania zawodowego.

3. Przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia i do zarabkowania inwalidów zatrudnionych w warunkach szczególnych, specjalnych lub chronionych bierze się pod uwagę, czy zdolność ta może być zachowana wyłącznie w tych warunkach.

§ 23. Komisje lekarskie związane są:

1) orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich — w zakresie związku zranień, kontuzji i innych obrażeń lub chorób ze służbą wojskową żołnierzy niezawodowych,

2) ustaleniami organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej — w zakresie uznania schorzenia za chorobę zawodową,

3) orzeczeniami kolejowych komisji lekarskich w zakresie niezdolności do pracy na stanowiskach związanych z bezpieczeństwem ruchu pociągów.

§ 24. Ustalenie wstecznej daty lub wstecznego okresu powstania inwalidztwa następuje na podstawie dokumentacji pochodzącej z tego okresu. Nie dotyczy to przypadków kalectw lub schorzeń, które według wiedzy lekarskiej uznane są za wrodzone lub istniejące od dzieciństwa.

Rozdział 6

Zasady zaliczania do jednej z grup inwalidów

§ 25. Do III grupy inwalidów zalicza się:

1) osoby, których zdolność do zarabkowania została ograniczona w sposób istotny wskutek częściowej niezdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia,

2) osoby, których zdolność do zarabkowania została ograniczona w sposób istotny wskutek pełnej utraty zdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia, jeżeli osoby te są zdolne do wykonywania innego, niżej kwalifikowanego zatrudnienia,

3) osoby, które zachowały dotychczasową zdolność do zarabkowania, jeżeli mają szczególne naruszenie sprawności organizmu, określone w § 28.

§ 26. 1. Za zatrudnienie dotychczasowe w rozumieniu § 25 pkt 1 i 2 uważa się:

1) dla ogółu pracowników — zatrudnienie najdłużej wykonywane w okresie ostatnich 10 lat lub zatrudnienie najwyżej kwalifikowane, wykonywane ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o rentę,

2) dla górników — prace górnicze wykonywane ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed przejściem do prac równorzędnych z pracą górniczą,

3) dla zwolnionych ze służby wojskowej żołnierzy niezawodowych — zatrudnienie wykonywane przed powołaniem do służby lub zatrudnienie, które mogłyby wykonywać przy uwzględnieniu kwalifikacji nabytych w czasie służby.

2. Za zatrudnienie dotychczasowe osób, które nie były pracownikami, przyjmuje się zatrudnienie, które osoby te mogłyby wykonywać przy uwzględnieniu posiadanych przez nie kwalifikacji ogólnych i przygotowania zawodowego.

3. Za zatrudnienie niżej kwalifikowane w rozumieniu § 25 pkt 2 uważa się takie zatrudnienie, które w porównaniu z zatrudnieniem dotychczasowym stawia mniejsze wymagania w zakresie przygotowania zawodowego i kwalifikacji ogólnych, odpowiednio do zmniejszonej sprawności fizycznej i psychicznej.

§ 27. 1. Za ograniczenie w sposób istotny zdolności do zarabkowania w rozumieniu § 25 pkt 1 i 2 uważa się zmniejszenie tej zdolności co najmniej o 1/3 w stosunku do zdolności pracowników o podobnych kwalifikacjach ogólnych i przygotowaniu zawodowym, którzy nie są inwalidami.

2. Przy ocenie stopnia utraty zdolności do zarobkowania bierze się pod uwagę okoliczności określone w § 22 ust. 1, ze szczególnym uwzględnieniem wysokości osiąganego zarobku.

§ 28.1. Za szczególne naruszenia sprawności organizmu, uzasadniające zaliczenie do III grupy inwalidów mimo zachowania dotychczasowej zdolności do zarobkowania (§ 25 pkt 3), uważa się:

1) brak co najmniej 4 palców ręki lub 3 palców łącznie z kciukiem; brak co najmniej stopy,

2) wyraźnie zaznaczone trwałe przykurcze lub zeszywnienia palców z zupełnym zniesieniem zdolności chwytnej ręki; zeszywnienia stawów: kręgosłupa, łokciowego, barkowego, biodrowego, kolanowego w położeniu czynnościowo niekorzystnym oraz stawu skokowego z wadliwym ustawieniem stopy, powodującym znaczne zaburzenia w chodzeniu i staniu, które nie dają się wyrównać za pomocą obuwia lub aparatów ortopedycznych,

3) skrócenie kończyny dolnej o więcej niż 6 cm, powodujące znaczne zaburzenia w chodzeniu i staniu, które nie dają się wyrównać za pomocą obuwia lub aparatów ortopedycznych,

4) bezwład kończyny,

5) neurologiczne następstwa uszkodzeń urazowych czaszki z wgnieceniem kości czaszki lub ze znacznym pourazowym ubytkiem kości czaszki,

6) brak gałki ocznej lub praktyczną ślepotę jednego oka,

7) stan po usunięciu jednego płuca,

8) stan po całkowitej resekcji żołądka,

9) całkowitą głuchotę.

2. Za szczególne naruszenia sprawności organizmu uzasadniające zaliczenie do III grupy inwalidów mimo zachowania dotychczasowej zdolności do zarobkowania (§ 25 pkt 3) uważa się ponadto inne naruszenia sprawności organizmu będące następstwem urazu, które ograniczają tę sprawność w stopniu nie mniejszym niż wymienione w ust. 1 pkt 1—9.

§ 29. 1. Do II grupy inwalidów zalicza się osoby, które z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu są całkowicie niezdolne do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia (§ 20).

2. Zdolność do wykonywania zatrudnienia i do zarobkowania w warunkach specjalnie stworzonych lub na specjalnych stanowiskach pracy nie stanowi przeszkody do zaliczenia do II grupy inwalidów.

§ 30. 1. Do I grupy inwalidów zalicza się osoby, które z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu są całkowicie niezdolne do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia (§ 20) i ponadto wymagają opieki innej osoby.

2. Zdolność do wykonywania niektórych rodzajów zajęć i zarobkowania w specjalnie przystosowanych indywidualnych warunkach (praca niewidomych w specjalnie dla nich przystosowanych spółdzielniach inwalidzkich, praca nakładczą inwalidów nie mogących samodzielnie poruszać się itp.) nie stanowi przeszkody do zaliczenia do I grupy inwalidów.

§ 31. 1. Warunek potrzeby opieki innej osoby w rozumieniu art. 12 ust. 5 ustawy uważa się za spełniony, jeżeli opieka ta ma charakter stały i długotrwały.

2. Za stany wymagające stałej i długotrwałej opie-

ki innej osoby w rozumieniu art. 12 ust. 5 ustawy uważa się:

1) choroby obłężne trwające dłużej niż sześć miesięcy,

2) choroby psychiczne grożące niebezpieczeństwem dla otoczenia lub samego chorego,

3) inne choroby i kalectwa pozbawiające chorego możliwości samodzielnego zaspokojenia niezbędnych potrzeb życia codziennego (przyjmowanie pokarmów, załatwianie czynności fizjologicznych, mycie, ubieranie się itp.),

4) niemożność samodzielnego poruszania się w domu.

3. Za wymagające stałej i długotrwałej opieki innej osoby uważa się także osoby o zupełnym braku wzroku, osoby, u których ostrość wzroku nie przekracza 3/60 lub 10/200 Snellen w lepszym oku za pomocą szkielek wyrównujących wadę wzroku, i osoby o polu widzenia ograniczonym do przestrzeni zwartej w 20 stopniach.

4. Potrzeba stałej i długotrwałej opieki innej osoby w stanach zaostrzenia przewlekłych chorób lub powikłań wad cielesnych (kalectw), trwających przez okres nie przekraczający 6 miesięcy, nie stanowi podstawy do zaliczenia do I grupy inwalidów.

§ 32. Osoby, które wyczerpały zasiłek z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby lub macierzyństwa albo przestały pobierać wynagrodzenie w okresie czasowej niezdolności do pracy i nie otrzymują zasiłku chorobowego, a wymagają dalszego leczenia, zalicza się na okres nie przekraczający 6 miesięcy co najmniej do II grupy inwalidów, jeżeli ze względu na stan zdrowia podjęcie przez nie jakiegokolwiek zatrudnienia jest w tym czasie przeciwwskazane. Okres ten liczy się od dnia, w którym ustało prawo do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego.

§ 33. Żołnierzy zwolnionych z zasadniczej służby wojskowej z powodu czasowej niezdolności do tej służby, stwierdzonej orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej, zalicza się na czas trwania niezdolności do wykonywania zatrudnienia do jednej z grup inwalidów, jeżeli nie mają oni prawa do zasiłku z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby lub do wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy.

Rozdział 7

Badania kontrolne inwalidów

§ 34. 1. Badania kontrolne przeprowadza się z urzędu w zasadzie raz w roku. Można orzec o zbędności badania kontrolnego, jeżeli przebieg choroby powodującej inwalidztwo wskazuje, że zmiana ustalonej grupy inwalidztwa nie nastąpi w ogóle, lub wyznaczyć termin badania po okresie dłuższym lub krótszym niż 1 rok, jeżeli przebieg choroby wskazuje na możliwość zmiany ustalonej grupy inwalidów w takim okresie.

2. Przepis ust. 1 nie ogranicza uprawnień inwalidy do zgłoszenia wniosku o przeprowadzenie badania w celu zaliczenia do innej grupy inwalidów; badanie kontrolne przed upływem roku od wydania przez komisję lekarską ostatniego orzeczenia może być przeprowadzone, jeżeli lekarz zakładu społeczne-

go służby zdrowia stwierdził zaświadczeniem istotne pogorszenie stanu zdrowia.

§ 35. Podczas badania kontrolnego inwalidy przy ocenie zdolności do wykonywania zatrudnienia i zarobkowania bierze się pod uwagę posiadane przed powstaniem inwalidztwa i później nabyte kwalifikacje ogólne i przygotowanie zawodowe badanego, a także stopień wzrostu płac pracowników o podobnych kwalifikacjach ogólnych i przygotowaniu zawodowym, którzy nie są inwalidami.

§ 36. 1. Nie przeprowadza się badań kontrolnych u osób, u których inwalidztwo powstało:

1) z powodu chorób lub wad cielesnych (kalectw) wymienionych w załączniku do rozporządzenia,

2) z innych przyczyn niż na skutek urazu, jeżeli osoby te osiągnęły wiek: kobiety 55 lat, mężczyźni 60 lat.

2. Nie przeprowadza się badań kontrolnych również u osób, u których inwalidztwo trwa nieprzerwanie ponad 15 lat, z wyjątkiem przypadków, w których:

1) stan zdrowia inwalidy uległ pogorszeniu, uzasadniającemu zaliczenie do wyższej grupy inwalidów, a pogorszenie to nie ma charakteru trwałego,

2) stan zdrowia inwalidy, u którego inwalidztwo powstało przed podjęciem zatrudnienia, uległ pogorszeniu w okresie zatrudnienia; okres 15 lat liczy się wówczas od daty pogorszenia uprawniającego do renty inwalidzkiej.

Rozdział 8

Zasady powoływania, zatrudniania i wynagradzania członków komisji lekarskich

§ 37. 1. Przewodniczących wojewódzkich komisji lekarskich powołuje Prezes Zakładu na wniosek dyrektora oddziału Zakładu.

2. Przewodniczących obwodowych komisji lekarskich oraz lekarzy — członków wojewódzkich i obwodowych komisji lekarskich i ich zastępców powołuje dyrektor oddziału Zakładu na wniosek lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego.

3. Członków komisji lekarskich — przedstawicieli Zakładu powołuje dyrektor oddziału Zakładu.

4. Członków komisji lekarskich nie wymienionych w ust. 1—3 powołuje dyrektor oddziału Zakładu na wniosek organu, którego są przedstawicielami.

§ 38. Umowy o pracę z lekarzami — członkami wojewódzkich i obwodowych komisji lekarskich zawierają oddziały Zakładu.

§ 39. 1. Obwodowe i wojewódzkie komisje lekarskie klasyfikuje się według następujących zasad:

Komisje lekarskie	Szczebel	Liczba orzeczeń wydawanych miesięcznie
obwodowe komisje lekarskie	A	90—100
	B	140—150
	C	190—200
	D	330—350
wojewódzkie komisje lekarskie	B	140—150
	C	190—200
	D	330—350

2. W komisjach lekarskich szczebla A, B, C mogą być zatrudnieni tylko ci lekarze, których zatrudnienie w społecznej służbie zdrowia nie przekracza 7 godzin dziennie.

3. W komisjach lekarskich szczebla D mogą być zatrudnieni lekarze, których zatrudnienie w społecznej służbie zdrowia nie przekracza 2 godzin dziennie.

4. Zatrudnienie w komisjach lekarskich traktuje się na równi z zatrudnieniem w zakładzie społecznym służby zdrowia, z tym że zatrudnienie w komisjach lekarskich szczebla D traktuje się jak zatrudnienie w wymiarze 7 godzin dziennie.

5. W komisjach lekarskich nie mogą być zatrudnieni lekarze wykonujący praktykę prywatną.

§ 40. 1. Lekarze — członkowie komisji lekarskich otrzymują miesięczne wynagrodzenie płatne z dołu:

a) od dnia 1 października 1972 r. według następującej tabeli:

w złotych

Staż pracy w służbie zdrowia	Szczebel komisji — A		Szczebel komisji — B		Szczebel komisji — C		Szczebel komisji — D	
	Specjalizacja		Specjalizacja		Specjalizacja		Specjalizacja	
	I stopnia	II stopnia	I stopnia	II stopnia	I stopnia	II stopnia	I stopnia	II stopnia
do 5 lat	780—1200	—	1170—1800	—	1560—2350	—	2800—4150	—
5—10 lat	860—1250	900—1400	1290—1850	1350—2100	1720—2500	1800—2800	3000—4350	3200—4900
10—15 lat	940—1300	1020—1450	1410—1950	1530—2200	1880—2600	2040—2900	3200—4550	3400—5100
15—20 lat	1080—1350	1140—1500	1620—2050	1710—2300	2160—2700	2280—3050	3400—4750	3600—5300
ponad 20 lat	1180—1400	1240—1600	1770—2150	1860—2400	2360—2850	2480—3200	3600—4950	3800—5500

b) od dnia 1 października 1973 r. według następującej tabeli:

w złotych

Staż pracy w służbie zdrowia	Szczepel komisji — A		Szczepel komisji — B		Szczepel komisji — C		Szczepel komisji — D	
	Specjalizacja		Specjalizacja		Specjalizacja		Specjalizacja	
	I stopnia	II stopnia	I stopnia	II stopnia	I stopnia	II stopnia	I stopnia	II stopnia
do 5 lat	860—1650	—	1290—2500	—	1720—3300	—	3000—5800	—
5—10 lat	940—1700	980—1800	1410—2600	1470—2700	1880—3450	1960—3600	3200—6000	3400—6300
10—15 lat	1040—1750	1120—1850	1560—2700	1680—2800	2080—3550	2240—3700	3400—6200	3600—6500
15—20 lat	1180—1850	1260—1900	1770—2800	1890—2900	2360—3700	2520—3850	3600—6400	3800—6700
ponad 20 lat	1300—1900	1360—1950	1950—2850	2040—3000	2600—3800	2720—3950	3800—6600	4000—6900

2. Lekarzom-członkom specjalistycznych obwodowych komisji lekarskich zwiększa się wynagrodzenie określone w ust. 1 o 25%.

3. Przewodniczący komisji lekarskich otrzymują dodatki za przewodnictwo w wysokości określonej w następującej tabeli:

Komisje lekarskie	Szczepel			
	A	B	C	D
obwodowe komisje lekarskie	150—300 zł	300—500 zł	500—750 zł	1000—1500 zł
wojewódzkie komisje lekarskie	—	500—750 zł	750—1000 zł	1500—1900 zł

§ 41. 1. Członkowie komisji lekarskich — przedstawiciele:

1) Zakładu, organu do spraw zdrowia i opieki społecznej prezydium rady narodowej oraz związków zawodowych,

2) organów wojskowych — w przypadkach określonych w § 3 ust. 1 pkt 4,

3) przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” lub kolejowej służby zdrowia — w przypadkach określonych w § 3 ust. 1 pkt 5,

4) Związku Bojowników o Wolność i Demokrację albo Związku Inwalidów Wojennych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — w przypadkach określonych w § 3 ust. 1 pkt 6

otrzymują za udział w posiedzeniach komisji lekarskich, odbywanych poza obowiązującymi ich godzinami pracy, wynagrodzenie w wysokości 12—18 zł za jedną godzinę pracy, jeżeli za ten czas nie zachowują prawa do wynagrodzenia w podstawowym miejscu pracy.

2. Stawki za jedną godzinę pracy określone w ust. 1 mogą być podwyższone nie częściej niż co dwa lata, w terminach od dnia 1 stycznia i od dnia 1 sierpnia.

§ 42. 1. Lekarze specjaliści, którym komisja lekarska zleci przeprowadzenie badania specjalistycznego lub którzy na zlecenie komisji biorą udział w jej posiedzeniu (§ 5 ust. 3), otrzymują wynagrodzenie w wysokości 75 zł za jedno badanie lub za udział w rozpatrywaniu jednej sprawy.

2. Lekarze specjaliści, posiadający tytuły naukowe profesora, doktora habilitowanego lub docenta, za

wykonanie zlecenia, o którym mowa w ust. 1, otrzymują wynagrodzenie w wysokości 120 zł za jedno badanie lub za udział w rozpatrywaniu jednej sprawy.

3. Jeżeli dobro sprawy wymaga orzeczenia uzasadnionego naukowo, dyrektor oddziału Zakładu, na wniosek lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego, może przyznać osobom wymienionym w ust. 2 wynagrodzenie w wysokości do 200 zł za jedno badanie.

4. Prezes Zakładu może w szczególnie uzasadnionych przypadkach przyznać wynagrodzenie wyższe od określonego w ust. 3, nie więcej jednak niż o 100%, za wydanie naukowo uzasadnionej opinii o stanie zdrowia, poprzedzonej obserwacją szpitalną lub kliniczną.

§ 43. Lekarzom przeprowadzającym na potrzeby komisji lekarskich badanie w domu chorego przysługuje wynagrodzenie w wysokości:

— 70 zł za jedno badanie od dnia 1 października 1972 r.,

— 100 zł za jedno badanie od dnia 1 października 1973 r., niezależnie od diet i zwrotu kosztów podróży i noclegu.

§ 44. Lekarzom, którzy w związku z działalnością komisji lekarskich wykonują jakiegokolwiek prace połączone z wyjazdem poza miejsce ich zamieszkania lub pracy zawodowej, przysługuje prawo do diet i zwrotu kosztów podróży oraz noclegu według norm obowiązujących przy podróżach służbowych pracowników państwowych.

Rozdział 9

Zasady powoływania, zatrudniania i wynagradzania lekarzy — inspektorów orzecznictwa inwalidzkiego

§ 45. 1. Lekarzy — wojewódzkich inspektorów orzecznictwa inwalidzkiego i lekarzy — inspektorów orzecznictwa inwalidzkiego powołuje Prezes Zakładu na wniosek dyrektora oddziału Zakładu.

2. Na stanowisko lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego może być powołany tylko specjalista II stopnia, a na stanowisko lekarza — inspektora orzecznictwa inwalidzkiego — specjalista co najmniej I stopnia. Lekarze ci muszą posiadać doświadczenie w zakresie orzecznictwa inwalidzkiego.

3. Umowy o pracę z lekarzami — wojewódzkimi inspektorami orzecznictwa inwalidzkiego oraz z lekarzami — inspektorami orzecznictwa inwalidzkiego zawiera dyrektor oddziału Zakładu.

4. Na stanowiska określone w ust. 1 nie mogą być powoływani lekarze wykonujący praktykę prywatną.

§ 46. 1. Lekarze — wojewódzcy inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego oraz lekarze — inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego mogą być zatrud-

nieni w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.

2. W pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach, o których mowa w ust. 1, mogą być zatrudnieni tylko ci lekarze, których zatrudnienie w społecznej służbie zdrowia nie przekracza 2 godzin dziennie. W tym przypadku zatrudnienie na stanowiskach określonych w ust. 1 traktuje się na równi z zatrudnieniem w zakładzie społecznym służby zdrowia w wymiarze 7 godzin dziennie w stosunku miesięcznym.

3. W niepełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach, o których mowa w ust. 1, mogą być zatrudnieni tylko ci lekarze, których zatrudnienie w społecznej służbie zdrowia nie przekracza 7 godzin dziennie. Wykonywanie czynności określonych w ust. 1 traktuje się na równi z zatrudnieniem w zakładzie społecznym służby zdrowia.

§ 47. 1. Lekarze — wojewódzcy inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego oraz lekarze — inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy otrzymują miesięcznie wynagrodzenie zasadnicze według następującej tabeli:

Staż pracy w służbie zdrowia	Lekarz — wojewódzki inspektor orzecznictwa inwalidzkiego		Lekarz — inspektor orzecznictwa inwalidzkiego	
	Wynagrodzenie od 1.X.1972 r.	Wynagrodzenie od 1.X.1973 r.	Wynagrodzenie od 1.X.1972 r.	Wynagrodzenie od 1.X.1973 r.
	w zł	w zł	w zł	w zł
10—15 lat	3200—3600	3400—5900	3000—3300	3200—5600
15—20 lat	3400—3800	3600—6100	3200—3500	3400—5800
ponad 20 lat	3600—4000	3800—6300	3400—3700	3600—6000

2. Lekarzom, o których mowa w ust. 1, oprócz wynagrodzenia zasadniczego określonego w ust. 1, może być przyznany dodatek specjalny z tytułu osiągnięć organizacyjnych, postępów w doskonaleniu pracy orzeczniczego komisji, tworzenia komisji specjalistycznych, współdziałania z organami i instytucjami, zajmującymi się problematyką inwalidzką, w szczególności:

1) lekarzom — wojewódzkim inspektorom orzecznictwa inwalidzkiego w wysokości do 2500 zł miesięcznie,

2) lekarzom — inspektorom orzecznictwa inwalidzkiego w wysokości do 1500 zł miesięcznie.

§ 48. 1. Lekarze — wojewódzcy inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy otrzymują miesięczne wynagrodzenie według następującej tabeli:

1) lekarzom — wojewódzkim inspektorom orzecznictwa inwalidzkiego w wysokości do 1000 zł miesięcznie,

Staż pracy w służbie zdrowia	Lekarz — wojewódzki inspektor orzecznictwa inwalidzkiego		Lekarz — inspektor orzecznictwa inwalidzkiego	
	Wynagrodzenie od 1.X.1972 r.	Wynagrodzenie od 1.X.1973 r.	Wynagrodzenie od 1.X.1972 r.	Wynagrodzenie od 1.X.1973 r.
	w zł	w zł	w zł	w zł
10—15 lat	1850—2050	1950—3400	1700—1900	1850—3200
15—20 lat	1950—2200	2050—3500	1850—2000	1950—3300
ponad 20 lat	2050—2300	2200—3600	1950—2100	2050—3400

2. Lekarzom, o których mowa w ust. 1, oprócz wynagrodzenia zasadniczego mogą być przyznane dodatki specjalne z tytułów, o których mowa w § 47 ust. 2:

1) lekarzom — wojewódzkim inspektorom orzecznictwa inwalidzkiego w wysokości do 1000 zł miesięcznie,

2) lekarzom — inspektorom orzecznictwa inwalidzkiego w wysokości do 600 zł miesięcznie.

§ 49. Lekarze — wojewódzcy inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego oraz lekarze — inspektorzy orzecznictwa inwalidzkiego otrzymują, niezależnie od wynagrodzenia określonego w §§ 47 i 48, wynagrodzenie w wysokości 3,50 zł za wydanie jednej opinii o orzeczeniu komisji lekarskiej oraz 25 zł za wydanie jednej opinii w sprawie sądowej lub za uzasadnienie skargi do Trybunału Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli czynności te wykonują poza stałymi godzinami pracy w charakterze inspektorów orzecznictwa.

Rozdział 10

Koszty postępowania przed komisjami lekarskimi

§ 50. Osoby badane przez komisje lekarskie w celach określonych w § 6 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2 nie ponoszą za badanie jakichkolwiek opłat.

§ 51. 1. Koszt badań, przeprowadzanych przez komisje lekarskie w celach określonych w § 6 ust. 2 pkt 3 i 4 pokrywają zainteresowani, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

2. Opłata za badanie i wydanie orzeczenia wynosi w obwodowej komisji lekarskiej 80 zł, a w wojewódzkiej komisji lekarskiej 120 zł. Badanie przeprowadzone przez wojewódzką komisję lekarską na skutek podniesionego przez lekarza — wojewódzkiego inspektora orzecznictwa inwalidzkiego zarzutu wadliwości orzeczenia obwodowej komisji lekarskiej jest nieodpłatne.

3. Opłatę za badanie wpłaca się z góry do właściwego oddziału Zakładu, przy którym działa komisja lekarska.

4. Organ, o którym mowa w ust. 3, może udzielać zwolnień i ulg w opłatach za badanie, biorąc pod uwagę cele, jakim mają służyć orzeczenia o inwalidztwie, oraz sytuację materialną badanego. Szczegółowe zasady udzielania zwolnień i ulg określa Prezes Zakładu.

5. Opłata za badania, o których mowa w ust. 2, nie obejmuje kosztów badań przeprowadzonych na zlecenie komisji lekarskich przez zakłady społecznej służby zdrowia, gdy badania te nie mogą być przeprowadzone przez specjalistów komisji lekarskich. Opłaty za te badania zakłady społeczne służby zdrowia pobierają od osób badanych według ustalonych cenników.

§ 52. 1. Osobom badanym przez komisje lekarskie w celach rentowych przysługuje zwrot kosztów przejazdu, utraconego zarobku lub strawnego oraz kosztów noclegu na zasadach i w wysokości określonych w przepisach o postępowaniu przy ustaleniu prawa do świadczeń rentowych.

2. Osobom badanym przez komisje lekarskie w celach innych niż rentowe przysługuje zwrot kosztów przejazdu na badanie, jeżeli:

1) osoby te uprawnione są do świadczeń leczniczych w zakresie przewidzianym dla pracowników lub członków ich rodzin,

2) badanie przez komisję lekarską jest nieodpłatne.

Rozdział 11

Przepisy końcowe

§ 53. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio również przy orzekaniu o inwalidztwie osób objętych przepisami:

1) ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 19 i z 1972 r. Nr 53, poz. 341),

2) ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10),

3) ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 11 oraz z 1972 r. Nr 27, poz. 191 i Nr 53, poz. 341 i 342),

4) ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. z 1968 r. Nr 3, poz. 8 i z 1972 r. Nr 27, poz. 191),

5) ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15) oraz w związku z art. 20 ust. 3 tej ustawy również ustawy z dnia 28 czerwca 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność Państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 166),

6) ustawy z dnia 26 października 1971 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich rodzin (Dz. U. Nr 27, poz. 255),

7) ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23, poz. 165).

§ 54. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określi:

1) szczegółowe obowiązki członków komisji lekarskich i lekarzy działających w zakresie orzecznictwa inwalidzkiego,

2) szczegółowe zasady przyznawania i wypłacania wynagrodzeń członkom komisji lekarskich i lekarzom — inspektorom orzecznictwa, a także wynagrodzeń w razie zastępstw członków tych komisji, uwzględniając przede wszystkim rodzaje komisji lekarskiej oraz liczbę orzeczeń wydawanych miesięcznie przez komisję,

3) szczegółowe zasady wykonania przepisu § 53.

§ 55. 1. Wynagrodzenie określone w § 40, 41, 42, 43, 47, 48 i 49 wolne jest od podatku od wynagrodzeń i potrąca na składkę emerytalną.

2. Lekarzom, o których mowa w § 40, 47 i 48, może być podwyższone w drodze awansu wynagrodzenie miesięczne, w ramach posiadanego stażu i specjalizacji, o kwotę do 200 zł, nie częściej niż co 2 lata w terminach od dnia 1 stycznia i od dnia 1 sierpnia. W uzasadnionych przypadkach Prezes Zakładu, na wniosek dyrektora oddziału, może podjąć decyzję podwyższenia w drodze awansu wynagrodzenia miesięcznego o kwotę wyższą, nie przekraczającą jednak 400 zł.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy przypadków, w których lekarz uzyskuje wyższy stopień specjalizacji lub przechodzi do wyższej grupy stażowej.

4. Lekarze, o których mowa w § 40, 47 i 48, posiadający stopnie naukowe, otrzymują dodatki za te stopnie w wysokości 300 zł za stopień doktora i 600 zł za stopień doktora habilitowanego lub docenta, jeżeli zatrudnieni są na pełnym etacie. W razie zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin dodatek oblicza się proporcjonalnie do liczby godzin zatrudnienia.

§ 56. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia traci moc rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 12 sierpnia 1968 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, szczegółowych zadań, trybu postępowania

i trybu kierowania na badania przez te komisje, zasad orzekania o inwalidztwie oraz sposobu powoływania i zasad wynagradzania członków komisji lekarskich i lekarzy działających w zakresie orzecznictwa inwalidzkiego (Dz. U. 1968 r. Nr 32, poz. 221 i z 1972 r. Nr 10, poz. 61).

§ 57. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy § 40, 41, 43, 47, 48 i 55 mają zastosowanie do wynagrodzeń poczynawszy od dnia 1 października 1972 r.

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: *W. Kawalec*

Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 20 grudnia 1972 r. (poz. 2).

WYKAZ CHOROÓB I WAD CIELESNYCH (KALECTW), PRZY KTÓRYCH STWIERDZENIU NIE PODDAJE SIĘ BADANIOM KONTROLNYM OSÓB UZNANYCH ZA INWALIDÓW

(§ 36 rozporządzenia)

I. Choroby narządów wewnętrznych.

1. Choroba nadciśnieniowa w III okresie.
2. Niewydolność wieńcowa III stopnia.
3. Stała niewydolność krążenia nie poddająca się trwałemu wyrównaniu.
4. Przewlekłe choroby płuc z towarzyszącą stałą niewydolnością oddechową III stopnia.
5. Przewlekłe choroby nerek przy obecności trwałej, silnie wyrażonej niewydolności nerkowej (obrzęki, izostenuria, podwyższony poziom mocznika, zmiany na dnie oka, znaczne podwyższenie ciśnienia krwi).
6. Marskość wątroby z upośledzeniem krążenia żyły wrotnej.
7. Cukrzyca — postać ciężka z acetonurią i skłonnością do stanów śpiączkowych.
8. Nowotwory złośliwe, przy których stan zdrowia nie ulega poprawie mimo leczenia.
9. Stan po całkowitej resekcji żołądka.
10. Stany po resekcji całego płuca.

II. Choroby chirurgiczne i wady cielesne (kalectwa).

11. Ubytki anatomiczne:
  - a) brak co najmniej 4 palców ręki lub 3 palców łącznie z kciukiem; brak co najmniej stopy,
  - b) wyższe amputacje kończyny dolnej i górnej.
12. Kalectwa:
  - a) wyraźnie zaznaczone trwałe przykurcze lub zeszywnienie stawów palców z zupełnym zniesieniem zdolności chwytnej ręki; zeszywnienie stawów: kręgosłupa, łokciowego, barkowego, biodrowego, kolanowego w położeniu czynnościowo niekorzystnym oraz stawu skokowego z wadliwym ustawieniem stopy, powodującym znaczne zaburzenia w chodzeniu i staniu, które nie dają się wyrównać za pomocą obuwia lub aparatów ortopedycznych,
  - b) skrócenie kończyny dolnej o więcej niż 6 cm, powodujące znaczne zaburzenia w chodzeniu i staniu,

które nie dają się wyrównać za pomocą obuwia lub aparatów ortopedycznych.

13. Przetoki kałowe i moczowe znacznie upośledzające sprawność organizmu, a nie kwalifikujące się do leczenia operacyjnego.

III. Choroby neurologiczne i psychiczne.

14. Przewlekłe, postępujące choroby ośrodkowego układu nerwowego i mięśni nie rokujące poprawy.
15. Trwałe następstwa chorób lub urazów mózgu z wyraźnie zaznaczonymi objawami neurologicznymi.
16. Trwałe następstwa chorób lub urazów rdzenia kręgowego i ogona końskiego.
17. Padaczka z częstymi napadami i wyraźnie zaznaczonymi zmianami psychicznymi, nie poddająca się leczeniu.
18. Niedorozwój umysłowy w stopniu imbecylnym lub idiotyzmu.

IV. Choroby ucha, gardła, nosa.

19. Stany po usunięciu krtani.
20. Głuchoniemota.

V. Choroby narządu wzroku.

21. Brak lub zupełna ślepotą jednego oka.
22. Usunięcie soczewek obu oczu.
23. Ślepotą obu oczu.

Uwagi:

1. W przypadkach podanych w pkt 1—10 zaliczenie do grupy inwalidów bez ustalenia terminu badania kontrolnego powinno być oparte na zebranej dokumentacji z przebiegu leczenia za okres nie mniejszy niż 2 lata.
2. Stany podane w pkt 9—13 nie podlegają ponownemu badaniu wyłącznie w razie zaliczenia do III grupy inwalidów.
3. W przypadkach podanych w pkt 12 oraz 14—17 badań kontrolnych nie przeprowadza się dopiero po 4-letniej obserwacji, podczas której nie stwierdzono poprawy.

25.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 31 stycznia 1973 r.

**w sprawie rozciągnięcia przepisów dotyczących trucizn
na trójchloroetylen (Tri)***(Dziennik Ustaw z dnia 14 lutego 1973 r. Nr 5 poz. 34)*

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 21 maja 1963 r. o substancjach trujących (Dz. U. Nr 22, poz. 116) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przepisy ustawy z dnia 21 maja 1963 r. o

substancjach trujących (Dz. U. Nr 22, poz. 116) dotyczące trucizn rozciąga się na trójchloroetylen (Tri).

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1973 r.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: w z. J. Grenda

26.

ZARZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 3 lutego 1973 r.

**zmieniające zarządzenie w sprawie określenia wysokości wzrostu
kolejowych emerytur i rent***(Monitor Polski z dnia 16 lutego 1973 r. Nr 7, poz. 49)*

Na podstawie art. 10 ust. 6 i art. 15 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Ministra Komunikacji z dnia 12 kwietnia 1968 r. w sprawie określenia wysokości wzrostu kolejowych emerytur i rent (Monitor Polski Nr 18, poz. 116) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przewidziany w art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 10), zwanej dalej „ustawą”, wzrost kolejowej emerytury i w art. 13 ust. 3 ustawy wzrost kolejowej renty inwalidzkiej, przyznanych na wniosek zgłoszony po dniu wejścia w życie ustawy, ustala się dla poszczególnych grup pracowników kolejowych w następującej wysokości procentowej:

1) 10% kolejowej emerytury lub renty dla pracowników:

a) przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” wynagradzanych według systemu płac wprowadzonego dla tego przedsiębiorstwa,

b) Ministerstwa Komunikacji, którzy mają prawo do dodatku za wysługę lat;

2) 8% kolejowej emerytury lub renty dla pozostałych pracowników kolejowych.”

§ 2. 1. Przepis § 1 stosuje się również do rencistów, których prawo do emerytury lub renty zostało ustalone w okresie od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 grudnia 1972 r.

2. Podwyższone świadczenia dla osób, o których mowa w ust. 1, przyznaje się na wniosek lub z urzędu przy załatwianiu konkretnej sprawy od dnia 1 stycznia 1973 r., jednakże za okres nie dłuższy niż trzy miesiące wstecz od daty zgłoszenia wniosku lub od daty decyzji wydanej z urzędu.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1973 r.

Minister Komunikacji: w z. D. Tarantowicz

27.

ZARZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 12 stycznia 1973 r.

**w sprawie zasad finansowania wynalazczości w jednostkach gospodarki
uspołecznionej oraz klubów techniki i racjonalizacji***(Monitor Polski z dnia 27 stycznia 1973 r. Nr 3, poz. 20)*

Na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (Dz. U. Nr 43, poz. 272) oraz art. 91 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 listo-

pada 1970 r. — Prawo budżetowe (Dz. U. Nr 29, poz. 244) i § 11 ust. 1 pkt 2 uchwały nr 125 Rady Ministrów z dnia 15 lipca 1969 r. w sprawie odsetek od

kredytów udzielanych przez banki oraz środków pieniężnych na rachunkach bankowych (Monitor Polski Nr 32, poz. 238) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w zarządzeniu jest mowa:

1) o ustawie, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (Dz. U. Nr 43, poz. 272),

2) o rozporządzeniu, należy przez to rozumieć rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1972 r. w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 54, poz. 351).

§ 2. 1. Wynagrodzenia twórców projektów wynalazczych, określone w art. 93—97 ustawy, ustalone zgodnie z przepisami, o których mowa w art. 107 ust. 2 ustawy oraz z przepisami § 20 ust. 1, § 21 i 22, § 23 ust. 1—3, § 24 ust. 1, § 25 ust. 2 i § 26 ust. 2 rozporządzenia, wypłacane są ze środków jednostek, w których projekt został zastosowany i obciążają koszty działalności tych jednostek.

2. Jeżeli nie można zaliczyć wynagrodzeń, o których mowa w ust. 1, do kosztów produkcji określonych wyrobów lub grup wyrobów, obciążają one koszty ogólne.

3. Jednostka, która zastosowała projekt wynalazczy (ust. 1), przekazuje kwotę wynagrodzenia przeznaczoną dla twórcy projektu jednostce, w której projekt wynalazczy został zgłoszony, a jeżeli wynagrodzenie dotyczy opatentowanego wynalazku lub chronionego wzoru użytkowego — jednostce uprawnionej z patentu lub prawa ochronnego.

4. Sumy wynagrodzeń przekraczające granice określone w § 22 i w § 23 ust. 1 i 2 rozporządzenia, a pozostałe po dokonaniu wypłat w jednostce, w której projekt został zgłoszony lub w jednostce uprawnionej z patentu albo z prawa ochronnego działającej według zasad rozrachunku gospodarczego oraz w jednostce badawczej będącej zakładem budżetowym zalicza się na rachunek wyników jako zysk nadzwyczajny; w innych jednostkach będących zakładami budżetowymi nadwyżki te zalicza się na dochód tych jednostek, a w jednostkach budżetowych — na dochody budżetowe.

5. Przepisy ust. 1—3 stosuje się odpowiednio do należnego twórcy projektu wynalazczego odrębnego wynagrodzenia za dostarczoną przez twórcę i przydatną do zastosowania projektu dokumentację oraz z tytułu zwrotu udokumentowanych wydatków, poniesionych przez twórcę przy opracowywaniu i realizacji projektu (art. 101 ustawy i § 27 ust. 6 rozporządzenia).

§ 3. 1. Wynagrodzenie tymczasowe, o którym mowa w art. 99 ustawy i w § 27 ust. 1 rozporządzenia, wypłaca się z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego, a jeżeli jednostka wypłacająca nie jest dysponentem funduszu — ze środków budżetowych.

2. Wynagrodzenie tymczasowe jest potrącanie z wynagrodzenia należnego twórcy w wyniku zastosowania projektu wynalazczego i zwracane przez jednostkę, która powinna wypłacić twórcy wynagrodzenie (§ 2 ust. 3), jednostce, która dokonała wypłaty wynagrodzenia tymczasowego — na rachunek funduszu postępu techniczno-ekonomicznego lub na dochody budżetowe.

§ 4. 1. Wynagrodzenie dodatkowe, o którym mowa w art. 100 ustawy:

1) należne twórcy projektu wynalazczego w walucie zagranicznej zgodnie z § 27 ust. 2 i 5 rozporządzenia,

wypłaca jednostka dokonująca czynności związanych z wykonywaniem prawa za granicą,

2) należne twórcy projektu wynalazczego w walucie zagranicznej lub w złotych zgodnie z § 27 ust. 3 i 4 rozporządzenia, wypłaca jednostka, na której żądanie zaniechano wykonywania prawa uzyskanego za granicą (pkt 1), jeżeli zaniechanie to uzasadnione było interesem polskiego eksportu albo względami polityki handlowej.

2. Wynagrodzenie określone w § 23 ust. 4 rozporządzenia jest wypłacane przez jednostkę, w której jest zatrudniona osoba uprawniona do tego wynagrodzenia, i obciąża koszty tej jednostki.

§ 5. 1. Jednostki działające według zasad rozrachunku gospodarczego, z wyjątkiem jednostek określonych w § 6, finansują nie wymienione w § 2—4 koszty związane z działalnością wynalazczą według następujących zasad:

1) koszty opracowania, oceny i realizacji projektów wynalazczych, stanowiące inwestycje lub remonty środków trwałych — ze środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji i remontów, zgodnie z odrębnymi przepisami,

2) koszty opracowania, oceny i realizacji projektów wynalazczych, nie stanowiące inwestycji lub remontów środków trwałych, a odpowiadające kryteriom określonym w przepisach o gospodarowaniu funduszem postępu techniczno-ekonomicznego — ze środków tego funduszu,

3) koszty opracowania, oceny i realizacji projektów wynalazczych, nie podlegające sfinansowaniu ze środków wymienionych w pkt 1 i 2, oraz koszty rozwoju i popularyzacji wynalazczości, ochrony praw dotyczących projektów wynalazczych i utrzymania komórek wynalazczości (§ 3 rozporządzenia) — ze środków obrotowych z obciążeniem kosztów działalności jednostki, z wyjątkiem zapłaty na rzecz Naczelnej Organizacji Technicznej (art. 52 i art. 53 ust. 2 ustawy) i odsetek za zwłokę (§ 26 ust. 4 rozporządzenia), które stanowią straty nadzwyczajne.

2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, finansują koszty nabycia patentów praw ochronnych na wzory użytkowe, praw do patentów i praw ochronnych, praw stosowania projektów wynalazczych, doświadczeń i dokumentacji — ze środków obrotowych lub ze środków przewidzianych na cele inwestycyjne, stosownie do zasad określonych w przepisach o finansowaniu inwestycji i remontów.

3. Koszty opracowania, oceny i realizacji projektów wynalazczych oraz koszty wymienione w ust. 2, sfinansowane ze środków obrotowych, mogą być rozliczane w okresie do lat 3, a w razie szczególnie wysokich kosztów — do lat 5-ciu.

4. Koszty sfinansowane ze środków obrotowych, które nie mogą być zaliczone do kosztów produkcji określonych wyrobów lub grup wyrobów, zalicza się do kosztów ogólnych.

5. Dochody uzyskane z wykonywania prawa — w rozumieniu § 1 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia — lub udostępnienia nie chronionego projektu wynalazczego albo z przekazanych doświadczeń i dokumentacji, zmniejszone o należne z tego tytułu wynagrodzenie twórcy projektu, stanowią zysk nadzwyczajny.

§ 6. 1. Zjednoczenie (jednostka równorzędna) finansuje koszty opracowania, oceny i realizacji pro-

jektów wynalazczych z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego lub ze środków przewidzianych na cele inwestycyjne i remontowe według zasad określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 i 2, a koszty tych zadań nie podlegające sfinansowaniu z tych źródeł oraz pozostałe koszty dotyczące rozwoju i popularyzacji wynalazczości, ochrony praw i utrzymania komórek wynalazczości — ze środków przewidzianych na utrzymanie centrali zjednoczenia. Przepis § 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. W uzasadnionych wypadkach, gdy określone zadania planowe nie znajdują pokrycia w środkach przewidzianych na koszty utrzymania centrali zjednoczenia, koszty tych zadań mogą być finansowane ze środków pochodzących z odrębnych wpłat przedsiębiorstw, gromadzonych w trybie przewidzianym dla finansowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych.

3. Zjednoczenie (jednostka równorzędna) przekazuje dochody, o których mowa w § 5 ust. 5, na fundusz postępu techniczno-ekonomicznego, a gdy jednostka nie jest dysponentem tego funduszu — na fundusz rezerwowy; dotyczy to również kwot nie podlegających wypłacie twórcom projektów wynalazczych (§ 2 ust. 4).

§ 7. 1. Jednostki budżetowe, za zgodą jednostki nadrzędnej, mogą dysponować środkami specjalnymi przeznaczonymi na finansowanie wynalazczości.

2. Rachunek środków specjalnych (ust. 1) służy:

1) do gromadzenia dochodów:

a) o których mowa w § 5 ust. 5,

b) uzyskanych ze środków zgromadzonych na wypłatę wynagrodzeń twórcom projektów wynalazczych, pozostałych po dokonaniu tych wypłat (§ 2 ust. 4),

c) uzyskanych ze sprzedaży modeli i materiałów pozostałych po dokonaniu oceny projektów wynalazczych, zwrotu kosztów dokumentacji itp.;

2) do finansowania kosztów opracowania, oceny i realizacji projektów wynalazczych, w tym również zakupów środków trwałych, które zgodnie z odrębnymi przepisami mogą być dokonywane ze środków nieinwestycyjnych, kosztów rozwoju i popularyzacji wynalazczości oraz ochrony praw dotyczących projektów wynalazczych; z rachunku tego nie mogą być pokrywane koszty zaliczane do osobowego funduszu płac i inne koszty związane z utrzymaniem komórek wynalazczości, które są pokrywane z kredytów budżetowych, oraz koszty podlegające sfinansowaniu ze środków przeznaczonych na inwestycje i remonty lub z funduszu postępu techniczno-ekonomicznego.

3. Upoważnia się banki do przejściowego dokonywania wypłat z rachunku środków specjalnych (ust. 1) bez względu na stan środków na tym rachunku; wypłaty dokonane przez bank z tego tytułu, nie zrównoważone do końca roku dochodami zgromadzonymi na tym rachunku, będą zwracane przez Ministerstwo Finansów z kredytów budżetu centralnego. Bank nie pobiera odsetek od zadłużenia na tych rachunkach.

§ 8. 1. Jednostki budżetowe, które nie dysponują rachunkiem środków specjalnych (§ 7 ust. 1) finansują działalność w zakresie wynalazczości z kredytów budżetowych, a jeżeli są dysponentami funduszu postępu techniczno-ekonomicznego, finansują z tego

funduszu koszty opracowań, oceny i realizacji projektów wynalazczych, odpowiadających kryteriom określonym w przepisach normujących zasady gospodarowania tym funduszem.

2. Jednostki budżetowe, które nie dysponują rachunkiem środków specjalnych (§ 7 ust. 1), zaliczają dochody z działalności wynalazczej wymienione w § 7 ust. 2 na dochody budżetowe, a jeżeli są dysponentami funduszu postępu techniczno-ekonomicznego — na dochody tego funduszu.

§ 9. 1. Jednostki będące zakładami budżetowymi finansują działalność w zakresie wynalazczości z funduszy obrotowych obciążając koszty działalności i zaliczają na dochody wpływy z działalności wynalazczej wymienione w § 7 ust. 2, a koszty opracowania, oceny i realizacji projektów wynalazczych, stanowiące inwestycje lub remonty środków trwałych, finansują ze środków przeznaczonych na inwestycje i remonty.

2. Jednostki badawcze będące zakładami budżetowymi finansują nie zaliczoną do inwestycji lub remontów działalność z zakresu wynalazczości, tak jak działalność ogólnotechniczną, w sposób określony w przepisach o gospodarce finansowej jednostek badawczych.

3. Jednostki będące zakładami budżetowymi mogą zaciągać kredyty na działalność wynalazczą na zasadach określonych w przepisach o gospodarce finansowej tych jednostek.

§ 10. 1. Koszty działalności klubów techniki i racjonalizacji obejmują:

1) wynagrodzenie doradców technicznych (przedstawicieli technicznych), przysługujące im zgodnie z odrębnymi przepisami,

2) wyposażenie i utrzymanie klubów, zakup książek, czasopism i urządzeń technicznych,

3) koszty popularyzacji wynalazczości i pozostałe koszty działalności klubów.

2. Koszty określone w ust. 1 finansuje się:

1) w jednostkach działających według zasad rachunku gospodarczego i w zakładach budżetowych — stosownie do rodzaju i charakteru kosztów tej działalności — ze środków (funduszy) obrotowych lub ze środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji i remontów,

2) w jednostkach budżetowych z kredytów budżetowych.

3. Koszty działalności klubu wspólnego, utworzonego dla dwóch lub więcej jednostek gospodarki społecznej, są finansowane wstępnie przez jednostkę, przy której klub działa, i podlegają zwrotowi przez zainteresowane jednostki w odpowiednich częściach jednostce, przy której klub działa, zgodnie z ustalonymi wspólnie zasadami. Jeżeli zainteresowane jednostki nie umówią się inaczej, zwrot kosztów następuje co kwartał.

4. Koszty działalności wojewódzkiego klubu techniki i racjonalizacji lub międzyzakładowego klubu techniki i racjonalizacji są finansowane w odpowiednich częściach przez jednostki, które zawarły z klubem umowę o wzajemne świadczenia (umowa członkowska).

§ 11. 1. Zasady rozliczeń z tytułu obrotów dewizowych określają przepisy w sprawie zezwolenia na czynności obrotu wartościami dewizowymi.

2. Zasady opodatkowania przychodów lub dochodów uzyskiwanych z wykonywania praw z patentu i wzoru użytkowego przez osoby nie będące twórcami pracowniczych projektów wynalazczych określają odrębne przepisy.

§ 12. 1. Traci moc zarządzenie Ministra Finansów z dnia 7 marca 1963 r. w sprawie szczegółowych za-

sad finansowania rozwoju i realizacji wynalazczości w jednostkach gospodarki społecznej oraz klubów techniki i racjonalizacji (Monitor Polski Nr 23, poz. 120).

2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Finansów: S. Jędrzychowski

28.

ZARZĄDZENIE MINISTRÓW FINANSÓW ORAZ GOSPODARKI TERENOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

z dnia 25 stycznia 1973 r.

w sprawie udzielania kredytu i pomocy bezzwrotnej na uzupełnienie wkładów własnych do spółdzielni budownictwa mieszkaniowego

(Monitor Polski z dnia 9 lutego 1973 r. Nr 5, poz. 36)

Na podstawie § 14 ust. 4 oraz § 14a ust. 4 uchwały nr 281 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1971 r. w sprawie zasad realizacji i finansowania społecznego budownictwa mieszkaniowego (Monitor Polski z 1971 r. Nr 60, poz. 398 i z 1972 r. Nr 5, poz. 33) oraz w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 uchwały nr 125 Rady Ministrów z dnia 15 lipca 1969 r. w sprawie odsetek od kredytów udzielanych przez banki oraz od środków pieniężnych na rachunkach bankowych (Monitor Polski Nr 32, poz. 238), po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych, zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Kredyt na uzupełnienie wkładów własnych do spółdzielni budownictwa mieszkaniowego jest udzielany przez Powszechną Kasę Oszczędności z przewidzianych na ten cel środków kredytowych.

2. Ubiegający się o kredyt składa w Powszechnej Kasie Oszczędności zaopiniowany przez zakład pracy wniosek zawierający dane co do wymaganego wkładu i przewidywanego terminu przydziału mieszkania.

§ 2. 1. Pierwszeństwo w uzyskaniu kredytu przysługuje:

1) osobom przekwaterowanym z budynków przeznaczonych do rozbiórki lub zniszczonych na skutek klęski żywiołowej oraz z mieszkań niezbędnych jednostkom gospodarki społecznej,

2) młodzieży wypracowującej środki na wkład własny w ramach patronatu nad budownictwem mieszkaniowym.

2. Na wniosek organu do spraw lokalowych prezydium właściwej rady narodowej Powszechna Kasa Oszczędności wydzieli środki kredytowe niezbędne dla osób wymienionych w ust. 1 pkt 1.

§ 3. 1. Kredyt na wkład własny na spółdzielcze mieszkanie lokatorskie może być udzielony do wysokości:

1) pełnego wkładu — osobom przekwaterowywanym z budynków przeznaczonych do rozbiórki lub zniszczonych na skutek klęski żywiołowej, przekwaterowywanym z mieszkań niezbędnych jednostkom gospodarki społecznej, ciężko poszkodowanym inwalidom, osobom o dochodach miesięcznych netto w przeliczeniu na 1 członka rodziny nie przekraczają-

cych 800 zł — pod warunkiem, że wymienione osoby nie uzyskają na ten cel pomocy z innego źródła,

2) $\frac{3}{4}$ wkładu — osobom o dochodach miesięcznych netto nie przekraczających 1.200 zł w przeliczeniu na 1 członka rodziny,

3) $\frac{2}{3}$ wkładu — pozostałym osobom.

2. Wysokość kredytu określona w ust. 1 podlega odpowiedniemu zmniejszeniu o kwotę uzyskanej od prezydium właściwej rady narodowej pomocy bezzwrotnej na uzupełnienie wkładu własnego.

3. Nauczycielom zatrudnionym i budującym w ramach spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego domy jednorodzinne (lokale w małych domach mieszkalnych) na terenie wsi oraz na terenie miast liczących nie więcej niż 2.000 mieszkańców może być udzielony kredyt na wkład własny do wysokości $\frac{2}{3}$ wkładu.

§ 4. 1. Warunkiem przyznania kredytu jest zgromadzenie na mieszkaniowej ksiąteczce oszczędnościowej Powszechnej Kasy Oszczędności środków własnych w wysokości stanowiącej co najmniej różnicę między wymaganym wkładem a kwotą kredytu, jaki może być przyznany.

2. Warunek zgromadzenia środków własnych na mieszkaniowej ksiąteczce oszczędnościowej Powszechnej Kasy Oszczędności nie dotyczy pożyczkobiorców wymienionych w § 3 ust. 1 pkt 1 oraz młodzieży wypracowującej środki na wkład własny w ramach patronatu nad budownictwem mieszkaniowym.

§ 5. 1. Oprocentowanie kredytu wynosi:

1) dla pożyczkobiorców o dochodach miesięcznych netto nie przekraczających 2.000 zł w przeliczeniu na 1 członka rodziny — 1% w stosunku rocznym,

2) dla pozostałych pożyczkobiorców — 3% w stosunku rocznym.

2. Od nie zapłaconych w terminie rat pobiera się dodatkowo odsetki za zwłokę w wysokości 4% w stosunku rocznym.

§ 6. 1. Spłata kredytu następuje w ratach kwartalnych lub miesięcznych i rozpoczyna się nie później niż po upływie 3 miesięcy od daty jego przyznania.

2. Rozpoczęcie spłaty kredytu udzielonego nauczycielowi następuje z dniem nabycia przez nauczyciela prawa do ekwiwalentu pieniężnego za zrzeczenie

się prawa do bezpłatnego mieszkania, nie później jednak niż po upływie 3 lat od daty przyznania kredytu.

3. W uzasadnionych wypadkach Powszechna Kasa Oszczędności może odroczyć spłatę kredytu na okres do 3 lat.

§ 7. 1. Dochód netto pożyczkobiorcy wraz z dochodem wszystkich wspólnie zamieszkałych członków rodziny przypadający na 1 członka rodziny pożyczkobiorcy ustala się na podstawie dochodu osiągniętego w okresie ostatniego roku.

2. Przez dochód netto rozumie się wynagrodzenie za pracę po potrąceniu należnego podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne, emeryturę lub rentę. Jeżeli pożyczkobiorca oprócz wynagrodzenia za pracę (emerytury, renty) ma stałe dochody z gospodarstwa rolnego lub z innych źródeł, dochody te wlicza się do wynagrodzenia za pracę (emerytury, renty).

3. Za dochód z gospodarstwa rolnego uważa się dwukrotną przychodowość szacunkową z gospodarstwa określoną przy ustalaniu podatku gruntowego.

§ 8. 1. Pomoc bezzwrotna na częściowe uzupełnienie wkładów własnych do spółdzielni budownictwa mieszkaniowego może być udzielona osobom wymienionym w § 14a ust. 3 uchwały nr 281 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1971 r. w sprawie zasad realizacji i finansowania uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego (Monitor Polski z 1971 r. Nr 60, poz. 398 i z 1973 r. Nr 5, poz. 33) na ich wniosek.

2. Pomoc bezzwrotna, o której mowa w ust. 1, powinna być udzielana w pierwszej kolejności i w miarę możliwości w granicach maksymalnych osobom przekwaterowanym z budynków przeznaczonych do rozbiórki lub zniszczonych na skutek klęski żywiołowej oraz przekwaterowywanym z mieszkań niezbędnych jednostkom gospodarki uspołecznionej.

3. Przy udzielaniu pomocy bezzwrotnej osobom innym niż wymienione w ust. 2 należy brać pod uwagę przydatność zawodową oraz stan zdrowotny osób ubiegających się o przyznanie pomocy.

§ 9. Pomoc bezzwrotna na uzupełnienie wkładów własnych łącznie z uzyskanym kredytem nie może przekraczać dopuszczalnej wysokości kredytu na uzupełnienie tych wkładów.

§ 10. O przyznaniu pomocy bezzwrotnej na uzupełnienie wkładów własnych do spółdzielni mieszkaniowych decydują:

1) w miastach wyłączonych z województw — organy do spraw lokalowych prezydium rad narodowych tych miast lub w razie przekazania uprawnień

w tym zakresie — organy do spraw lokalowych prezydium dzielnicowych rad narodowych,

2) w miastach stanowiących powiaty — organy do spraw lokalowych prezydium rad narodowych tych miast,

3) w miastach nie stanowiących powiatów oraz na terenach wsi — organy do spraw lokalowych prezydium powiatowych rad narodowych.

§ 11. 1. W celu zapewnienia wszechstronnego rozpatrzenia wniosków o przyznanie pomocy bezzwrotnej przed wydaniem decyzji, o której mowa w § 10, wnioski te powinny być sprawdzone i zaopiniowane przez społeczne zespoły opiniujące, złożone z aktywistów związków zawodowych, Frontu Jedności Narodu i przedstawicieli innych organizacji społecznych.

2. Do zadań społecznego zespołu opiniującego należy w szczególności ustalenie proponowanej kolejności przyznania pomocy oraz jej wysokości w granicach określonych w uchwale nr 281 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1971 r. w sprawie zasad realizacji i finansowania uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego.

§ 12. 1. O przyznaniu kredytu Powszechna Kasa Oszczędności zawiadamia wnioskodawcę oraz właściwą spółdzielnię budownictwa mieszkaniowego z jednoczesnym przekazaniem udzielonego kredytu na rachunek tej spółdzielni.

2. O przyznaniu pomocy bezzwrotnej organy wymienione w § 10 zawiadamiają — poza wnioskodawcą — właściwy oddział Powszechnej Kasy Oszczędności oraz spółdzielnię budownictwa mieszkaniowego z jednoczesnym przekazaniem na rachunek tej spółdzielni środków w wysokości udzielonej pomocy.

§ 13. W razie ustania członkostwa w spółdzielni budownictwa mieszkaniowego przed zamieszkaniem w lokalu spółdzielczym, spółdzielnia potrąca z wkładu kwotę kredytu lub pomocy bezzwrotnej. Potrącony kredyt spółdzielnia zwraca Powszechnej Kasie Oszczędności, która rozlicza się z pożyczkobiorcą; przekazaną z tytułu pomocy bezzwrotnej kwotę spółdzielnia zwraca organowi, o którym mowa w § 10.

§ 14. Zarządzenie nie dotyczy pożyczek bankowych udzielanych zamiejscowym pracownikom — absolwentom lub studentom szkół wyższych, którzy zawarli z zakładem pracy umowę stypendialną lub przedwstępną.

§ 15. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Finansów: *S. Jędrychowski*

Minister Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska:
J. Kusiak

Instytut Wydawniczy CRZZ — Warszawa, ul. Spasowskiego 1/3

WARUNKI PRENUMERATY

Cena prenumeraty: kwartalnie — zł 10.—, półrocznie — zł 20.—, rocznie — zł 40.—

Instytucje państwowe, społeczne, zakłady pracy, szkoły itp. mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie w miejscowych Oddziałach i Delegaturach „Ruch”, w terminie do 25 listopada na rok następny.

Prenumeratory indywidualni mogą opłacać prenumeratę w urzędach pocztowych i u listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Towarowa 28 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty).

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO Nr 1-6-100024.

Sprzedaż egzemplarzy numerów zdezaktualizowanych, na uprzednie pisemne zamówienia, prowadzi Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Towarowa 28.

czorowym i korespondencyjnym, w szkoleniu wewnątrzzakładowym i kursowym;

— otaczaniu szczególną pomocą i opieką młodych, uzdolnionych robotników, kierowaniu ich do szkół różnych stopni w zależności od poziomu wykształcenia.

12. Samorząd robotniczy i ognia związkowe powinny dbać o to, aby umożliwić młodzieży zdobywanie nowych zawodów i specjalności, przekwalifikowywać młodych pracowników w związku ze zmianą techniki i technologii wytwarzania. Duże znaczenie w przygotowaniu kwalifikowanych kadr ma właściwa praca szkół przyzakładowych, OHP, realizacja programu praktyk produkcyjnych i stażów pracy, umożliwianie pracownikom zdobywania coraz wyższych kwalifikacji drogą szkolenia wewnątrzzakładowego, dbałość o racjonalne zatrudnienie absolwentów.

Instancje i organizacje związkowe, wspólnie z administracją powinny okresowo analizować przebieg i efektywność szkolenia wewnątrzzakładowego, warunki pracy i efekty nauczania w szkołach przyzakładowych, a także stan wykorzystania kadr wykształconych.

13. CRZZ i zarządy główne związków zawodowych oraz WRZZ powinny zadbać, aby w trakcie reformy systemu doksztalcania i doskonalenia zawodowego pracujących, uruchamiać takie mechanizmy społeczne i kontrolować przestrzeganie takich zasad polityki kadrowej, aby u młodych pracowników wytwarzać ambicje podnoszenia kwalifikacji na miarę potrzeb dyktowanych postępem społeczno-gospodarczym w całym kraju i w ich zakładzie pracy.

Centralna Rada Związków Zawodowych wspólnie z zainteresowanymi resortami przyspieszy rozpatrzenie i kompleksowe uregulowanie uprawnień pracowników uczących się.

14. Rady zakładowe, wspólnie z ogniwami organizacji młodzieżowych powinny inspirować tworzenie przez administrację, PTE i SNT NOT stałych form upowszechniania współczesnych zdobyczy nauki i techniki, umożliwiających przyswajanie wiedzy technicznej i ekonomicznej oraz korzystanie z informacji naukowo-technicznej.

15. Rady zakładowe i samorząd robotniczy powinny domagać się, aby plany modernizacji i unowocześnienia procesów wytwórczych, podobnie jak nowe uruchomienia, były zatwierdzane przez KSR łącznie z planem przygotowania wykwalifikowanych kadr dla ich obsługi.

16. Szczególną troską o wysokie kwalifikacje i szeroką wiedzę techniczną załóg, w tym przede wszystkim młodzieży, przejawiać musimy razem z administracją gospodarczą w tych zakładach pracy i gałęziach przemysłu, które przechodzą obecnie poważne przeobrażenia techniczne i strukturalne o zasadniczym znaczeniu dla unowocześnienia całej gospodarki narodowej, są nośnikami postępu i nowoczesności.

Na związkach zawodowych spoczywa też społeczny obowiązek okazywania pomocy w nauce młodzieży z rodzin pracowniczych, wielodzietnych i o niskich dochodach. Chodzi zwłaszcza o zakup niezbędnych pomocy naukowych, pomoc w przygotowaniu do egzaminów i kierowaniu do szkół wyższego stopnia.

IV. Kształtować coraz lepsze warunki pracy i życia młodzieży

Integralną częścią systemu oddziaływań wychowawczych i aktywizacji społeczno-zawodowej młodzieży jest stała troska związków zawodowych o poprawę warunków jej pracy, ochronę zdrowia oraz racjonalny wypoczynek. Znacznemu wzrostowi ilościowemu młodych pracowników w zakładach pracy towarzyszyć musi wzmocniona działalność i kontrola społeczna ze strony organizacji związkowych oraz inspekcji pracy.

17. Należy zwłaszcza systematycznie kontrolować stan warunków pracy i nauki młodzieży, przebieg wstępnych stażów pracy i praktyk szkoleniowych, ochronę praw młodocianych pracowników. Jednocześnie powinniśmy zwalczać wszelkie przejawy bezmyślnej brawury, lekceważenia niebezpieczeństwa, łamania przepisów bhp.

Należy rozwijać i umacniać ruch społecznych instruktorów ochrony pracy, nadając mu wyższą rangę w pracy ogniw związkowych i organizacji młodzieżowych w zakładach pracy. Organizacje związkowe wraz z inspekcją pracy powinny udzielać poparcia tym instruktorom w wykonywaniu nałożonych na nich obowiązków.

Wspólnie z administracją powinniśmy zapewniać młodzieży pracującej coraz lepsze warunki ochrony zdrowia, sprawną i skuteczną opiekę lekarską, przestrzegać terminów badań okresowych.

18. Dla młodzieży, która pragnie na stałe związać swój los z zakładem pracy i obranym zawodem, podstawowym problemem bytowym jest uzyskanie własnego mieszkania. Instancje i organizacje związkowe, samorząd robotniczy będą popierać i wspomagać inicjatywy młodzieży, skracające drogę do uzyskania mieszkania — oszczędzanie na mieszkanie, patronaty nad budownictwem mieszkaniowym, bezpośredni wkład pracy własnej przy wznoszeniu budynku, wykorzystanie miejscowych surowców itp.

Pomoc ogniw i instancji związkowych jest przede wszystkim niezbędna młodym rodzinom, zwłaszcza młodej matce w okresie wstępnego zagospodarowania.

19. Znaczna część młodych pracowników mieszka przejściowo w hotelach robotniczych lub dojeżdża do pracy. Ognia związkowe wspólnie z organizacjami młodzieży powinny być głównymi organizatorami pracy wychowawczej w hotelach, aktywizując w tej dziedzinie samorząd mieszkańców, rozwijając życie kulturalne i oświatę, sport i turystykę, podnosząc poziom kultury życia codziennego, rozbudzając zainteresowania społeczne młodzieży.

W trosce o młodzież, dojeżdżającą do pracy, WRZZ wspólnie z radami narodowymi powinny szukać rozwiązań usprawniających dowóz pracowników, zwiększających liczbę punktów żywienia zbiorowego i placówek usługowych, stołówek zakładowych i bufetów, umożliwiających uzyskanie tanich, gorących posiłków i zakup podstawowych produktów żywnościowych.

20. Istnieje społeczna potrzeba szerszego wciągania młodzieży w nurt działalności kulturalno-oświatowej związków zawodowych. Dotyczy to przede wszystkim placówek kulturalno-oświatowych, których współgo-

spodarzem i współorganizatorem pracy programowej powinny być organizacje młodzieżowe ZMS i ZSMW.

Wymaga to od wszystkich ogniw i instancji związków zawodowych kompleksowego działania w kierunku rozbudowy obecnego zaplecza kulturalnego zakładów pracy i środowisk zamieszkania w postaci wielofunkcyjnych robotniczych ośrodków kultury i rozrywki, stwarzania młodzieży pracującej warunków do pełniejszego współgospodarowania i programowania pracy placówek kulturalno-oświatowych. Większą uwagę należy zwrócić na pełniejszą integrację działalności kulturalnej z wychowaniem w procesie pracy jako podstawą skutecznego oddziaływania wychowawczego na młode pokolenie.

21. Rady zakładowe przy współdziałaniu z ZMS, PTTK, TKKF, LOK powinny umożliwiać młodzieży aktywne uczestnictwo w klubach sportowych oraz w różnych formach kultury fizycznej i sportu, turystyki i wypoczynku. Należy zapewnić liczny udział aktywistów ZMS w zakładowych zarządach związkowej kultury fizycznej i turystyki.

Należy wykorzystać wszelkie możliwości w zakresie rozwijania wśród młodzieży pracującej obozownictwa, jako zorganizowanej formy czynnego wypoczynku urlopowego, doskonalić działalność wychowawczą na obozach poprzez lepsze programowanie i realizację zajęć ideowo-politycznych, kulturalno-oświatowych i sportowo-turystycznych. Niezwykle ważny jest tu samodzielny udział młodzieży w przygotowaniu i organizacji życia obozowego.

V. Umacniać wspólny front pracy wychowawczej

22. Pełna i wszechstronna realizacja zadań w dziedzinie socjalistycznego wychowania młodzieży wymaga, aby problematyka ta stała się jednym z głównych nurtów działalności wszystkich ogniw oraz instancji związkowych: grupy związkowej, rady zakładowej, WRZZ, zarządów okręgowych i głównych związków zawodowych do CRZZ włącznie. Problemy młodzieży należy podejmować i rozwiązywać kompleksowo we wszystkich sferach związkowego działania.

Rady zakładowe powinny konsekwentnie zmierzać do tego, aby w zakładach pracy, pod kierownictwem organizacji partyjnych, przy udziale organizacji młodzieżowych i innych ogniw frontu wychowawczego, wspólnie z administracją gospodarczą — opracowywane były i realizowane kompleksowe programy wychowawcze. Programy te powinny być przyjmowane przez KSR łącznie z planami produkcyjno-technicznymi przedsiębiorstw i programami poprawy warunków socjalno-bytowych załóg — jako integralna część działalności przedsiębiorstw w dziedzinie produkcji, poprawy bytu i socjalistycznego wychowania.

23. Problemy młodej części załóg pracowniczych powinny być rozwiązywane przez instancje związkowe w oparciu o długoterminowe plany przyjmowane przez zarządy główne, w uzgodnieniu z zainteresowanymi resortami, na okres całej kadencji.

Plany te powinny ujmować podstawowe zadania, wynikające dla związków zawodowych z uchwał VII Plenum KC PZPR, z ustaleń przyjętych na III Plenum CRZZ, z potrzeb każdej branży.

Wojewódzkie rady związków zawodowych, w porozumieniu z radami narodowymi, powinny podejmować sprawy ochrony zdrowia, kultury, sportu i turystyki oraz bazy wypoczynkowej dla młodzieży.

24. Komisje ds. młodzieży przy radach zakładowych oraz przy branżowych i terenowych instancjach związków zawodowych powinny stanowić społeczne oparcie i pomoc dla instancji w merytorycznym podejmowaniu problematyki młodzieżowej oraz w szerokim rozwijaniu działalności związkowej przez samą młodzież — dla siebie i całych załóg.

Instancje związkowe i rady zakładowe wspólnie z zarządami ZMS powinny zadbać o to, aby w składzie komisji licznie uczestniczyli działacze ZMS.

25. Problemy życia i pracy młodzieży powinny być przedmiotem okresowych ocen na posiedzeniach rad zakładowych i prezydiów instancji związkowych. W pracach prezydiów rad zakładowych, zarządów okręgowych, zarządów głównych i WRZZ powinien brać udział przewodniczący komisji ds. młodzieży pracującej. Podobnych ocen dokonywać należy na wspólnych posiedzeniach ogniw i instancji związków zawodowych oraz organizacji młodzieżowych.

26. Stworzenie organizacyjnych warunków dla większego niż dotąd współdecydowania przez młodzież w sprawach życia społecznego i realizacji zadań zakładów pracy wymaga znacznie szerszej reprezentacji młodej części załóg w instancjach związkowych i radach zakładowych. Przede wszystkim pozyskiwać należy młodzież do pracy społecznej w różnych ogniwach i komisjach związkowych, powierzając jej konkretne i odpowiedzialne zadania.

Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych wyraża przekonanie, że wszystkie instancje i organizacje związkowe oraz samorząd robotniczy, wspólnie z aktywem organizacji młodzieżowych, radami narodowymi i administracją gospodarczą, będą wcieślać w życie wskazania tej uchwały w trosce o pomyślny rozwój społeczno-gospodarczy i kulturalny kraju, w interesie całej młodzieży i wszystkich ludzi pracy.

III PLENUM CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Warszawa, dnia 22 lutego 1973 r.

stycznej, Związkiem Socjalistycznej Młodzieży Wiejskiej i administracją będą stwarzać sprzyjające warunki dla aktywnego uczestnictwa młodzieży w przyspieszaniu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju na najważniejszych odcinkach, wymagających inicjatywy i dodatkowego wysiłku, wyzwających ambicję, zapał, energię i pomysłowość młodych.

Należy zwłaszcza zapewnić szerszy niż dotychczas udział młodych robotników, techników i inżynierów, całych zespołów pracowniczych w konkursie „Stać nas na więcej i lepiej”, którego celem jest rozszerzenie i wzbogacenie wartości społeczno-ekonomicznych wielkiej akcji „30 miliardów”, podejmowanej przez załogi robotnicze na apel partii i rządu.

W związku z tym należy:

— upowszechniać wśród młodzieży zasady dobrej roboty, umiejętności zespołowego działania, poszanowania praw i obowiązków, dyscypliny społecznej, poczucia odpowiedzialności za dobro kraju i zakładu;

— stwarzać atmosferę powszechnego uznania dla przodownictwa, szlachetnej rywalizacji w zawodzie, wzajemnej koleżeńskości i pomocy, a zarazem społecznej dezaprobaty dla przeciętności, beżładu organizacyjnego i zawodowego, kumoterstwa w pracy;

— rozwijać i doskonalić system zachęt moralnych i materialnych dla wyróżniających się pracowników, popularyzować przykłady i wzorce godne naśladowania, a także stwarzać atmosferę społecznej dezaprobaty w stosunku do łamiących dyscyplinę i naruszających socjalistyczne zasady współzycia między ludźmi;

— pogłębiać świadomość społecznego znaczenia wykonywanej pracy, konieczność wykonywania tej pracy zgodnie z wymaganiami procesu technologicznego i normami technicznymi, dobrze, starannie i na czas, a także potrzebę stałego doskonalenia swego warsztatu pracy.

2. Młodzież jest z natury rzecznikiem i entuzjastą postępu i nowatorstwa. Naszym zadaniem jest przekształcanie tej cennej cechy młodzieży w aktywność, wynikającą z głębokiego przekonania, że postęp ogólny jest sumą postępu w każdej fabryce, w każdej instytucji, na każdym stanowisku pracy. W tym celu:

— rady zakładowe, wspólnie z ZMS, administracją, kołami SNT NOT skierują swą działalność organizatorską i wychowawczą na skupianie całej młodzieży w ruchu racjonalizacji i wynalazczości oraz na stwarzaniu warunków dla rozwoju talentów technicznych wśród młodych pracowników;

— należy pełniej wykorzystywać doświadczenia oraz zapewnić dalszy rozwój Turnieju Młodych Mistrzów Techniki;

— należy rozwijać i doskonalić działalność klubów techniki i racjonalizacji, a ich zainteresowania kierować na najważniejsze dla zakładu zadania; autentycznym przedstawicielem KTiR powinna być młodzież; przedstawiciele ZMS powinni być wybierani do zarządów klubów;

— konsekwentnie należy przeciwdziałać przewlekłym procesom rozpatrywania wniosków racjonalizatorskich oraz okazywać utalentowanym robotnikom większą pomoc ze strony inżynierów, techników oraz kół SNT NOT w opracowywaniu wniosków racjonalizatorskich, tworzyć brygady robotniczo-inżynierskie

i rozwijać inne formy współpracy kadry inżyniersko-technicznej i robotników.

3. Dobrą szkołą wychowania i zawodowego mistrzostwa, twórczego stosunku do wykonywanych zadań jest ruch socjalistycznego współzawodnictwa pracy. Ten żywy ruch zdrowej rywalizacji należy kierować na podejmowanie zobowiązań, wybiegających poza aktualne zadania i normy, przynoszących nowe, społecznie pożyteczne wartości w zakresie produkcji, wzrostu umiejętności i kwalifikacji, mistrzostwa w pracy i w zawodzie. W dalszym rozwoju tego ruchu rady zakładowe i instancje związkowe wspólnie z administracją i organizacją młodzieży powinny zwrócić uwagę na:

— upowszechnianie i popularyzację najlepszych brygad pracy socjalistycznej, brygad dobrej jakości, nowej techniki;

— oszczędność energii, materiałów i surowców, produkcję wyrobów poszukiwanych na rynku oraz dla potrzeb kooperacji, rozwijanie inicjatyw w zakresie poprawy organizacji pracy i lepszego wykorzystania maszyn;

— walkę z marnotrawstwem materiałów, czasu pracy i kwalifikacji ludzkich.

Konieczne jest, aby aktyw związkowy i młodzieżowy konsekwentnie uwalniał ruch współzawodnictwa pracy od fasadowości i formalizmu, aby rozwijał go na zasadach samorządności i pełniejszego kojarzenia wysiłków indywidualnych i zespołowych, utrzymywał obiektywność ocen uzyskiwanych wyników przez uczestników współzawodnictwa. W celu dalszego doskonalenia i upowszechnienia socjalistycznego współzawodnictwa pracy, określenia obowiązków jego organizatorów, w tym także administracji gospodarczej, CRZZ i ZG ZMS wspólnie z rządem, opracują zasady organizacji współzawodnictwa pracy i ustalą warunki jego rozwoju.

4. Udział młodzieży w działalności samorządu robotniczego stanowi bardzo istotną wychowawczą formę praktycznego współgospodarzenia zakładem pracy, kształtowania aktywności wytwórczej, przestrzegania dyscypliny i kultury pracy, zwiększania odpowiedzialności za wyniki gospodarcze przedsiębiorstwa.

Rady zakładowe i organizacje młodzieży muszą zadbać, aby najbardziej doświadczeni i szanowani działacze związkowi i samorządu robotniczego uczyli młodzież zasad współgospodarzenia, przekazywali jej niezbędną wiedzę, a zarazem stwarzali klimat i warunki dla pełniejszego wykorzystania zdrowej inicjatywy młodzieży w gospodarskiej debacie nad najlepszymi rozwiązaniami w wykonywaniu i przekraczaniu planowych zadań, w ustalaniu polityki i zasad podziału świadczeń socjalnych, wypracowanych nagród i premii, w planowaniu i realizowaniu społecznych zadań zakładu pracy.

W skład konferencji samorządu robotniczego należy wprowadzić, na wniosek rad zakładowych, całe zarządy zakładowe ZMS lub ZSMW.

W szerszym niż dotychczas zakresie rady zakładowe powinny wykorzystywać młode, wykwalifikowane kadry do organizowania różnych form związkowej kontroli społecznej w dziedzinie warunków i organizacji stanowisk pracy, bezwzględного przestrzegania zasad bhp oraz praworządności w stosunkach pracy.

5. Rady zakładowe oraz samorząd robotniczy wspólnie z administracją muszą poświęcić więcej uwagi podnoszeniu kultury pracy oraz kultury stosunków międzyludzkich — odpowiadającej wyższemu poziomowi stosunków społecznych, techniki i zarządzania w naszych zakładach pracy. Chodzi tu o kulturę miejsca pracy, o ład, porządek i dyscyplinę, o estetyczny wygląd każdego pracownika, o jego stosunek do kolegów i przełożonych, o jego uczciwość i solidność, wrażliwość na to, co dobre, sprawiedliwe i szlachetne.

II. Tworzyć bardziej efektywny system adaptacji społeczno-zawodowej

Zaznajamianie młodego pracownika z jego obowiązkami zawodowymi i włączanie w życie społeczne załogi stanowi jeden z ważnych elementów kształtowania postaw, decyduje o stosunku młodego człowieka do pracy, zakładu, do współtowarzyszy. Dlatego też złożona problematyka adaptacji społeczno-zawodowej młodych pracowników musi być stale w polu widzenia i działania rad zakładowych oraz instancji związkowych. Należy zwiększyć oddziaływanie wychowawcze na tych młodych pracowników, którzy zaniedbują swoje obowiązki zawodowe i społeczne.

6. Ważnym zadaniem instancji i organizacji związkowych jest systematyczna kontrola przestrzegania zasad sprawnego załatwiania przyjęć do pracy, trybu informowania młodzieży o charakterze proponowanej pracy, prawach i obowiązkach, możliwościach kształcenia, warunkach socjalnych i kulturalnych, pracy organizacji społecznych, możliwościach awansu. Należy upowszechniać wydawanie informatorów o zakładzie pracy, urządzanie specjalnych izb przyjęć, izb tradycji zakładu itp.

7. Na organizacjach związkowych ciąży obowiązek okazywania społecznej pomocy młodemu pracownikowi w przystosowaniu kwalifikacji i wiedzy nabytej w szkole do systemu organizacyjno-technologicznego zakładu, w opanowaniu nowych narzędzi pracy, w zdobyciu nieodzownych nawyków produkcyjnych, w uświadomieniu znaczenia wykonywanych zadań w całokształcie produkcji zakładu.

W tym celu:

— rady zakładowe, wspólnie z administracją, powinny upowszechniać praktykę powoływania opiekunów społeczno-zawodowych i kierować do sprawowania opieki nad młodzieżą pracowników najbardziej doświadczonych, o wysokim autorytecie moralnym i zawodowym;

— należy inicjować różne formy konkursów, plebiscytów itp., w których młodzież dokonuje samodzielnego wyboru najlepszego mistrza lub brygadzysty — wychowawcy młodzieży;

— wskazane jest popularyzowanie form emocjonalnie wiążących absolwentów szkół z zawodem, jak np. uroczyste pasowanie na młodych górników, hutników czy budowlanych.

Związki zawodowe powinny współdziałać w opracowaniu propozycji, dotyczących zasad tworzenia nowoczesnego systemu adaptacji społeczno-zawodowej. W systemie tym określone miejsce i zadania ma do spełnienia mistrz i brygadzysta, organizacja młodzieżowa oraz grupa związkowa i jej mąż zaufania.

8. Zapoznanie młodych z tradycjami zakładu, jego dniem dzisiejszym oraz perspektywami rozwoju, uświadomienie znaczenia zakładu pracy w organizmie gospodarczym i społecznym kraju, prowadzić powinno do kształtowania przekonania o społecznej ważności i użyteczności każdej solidnie wykonywanej pracy.

9. Zadaniem wszystkich ogniw związkowych, wspólnie z ZMS i administracją, jest umacnianie więzi młodzieży uczącej się z zakładem pracy, wzbogacanie jej wiedzy o czekających ją prawach, obowiązkach i możliwościach realizacji aspiracji i planów życiowych, zaznajamianie z chlubnymi tradycjami zawodu, kształtowanie dumy zawodowej.

Wymaga to podjęcia przez instancje i organizacje związkowe bardziej skutecznych działań, umacniających wpływ wychowawczy rodziny i rodziców na młodzież oraz okazywanie większej pomocy w pracy wychowawczej szkoły. W tym kierunku należy zapewnić dalszy rozwój społecznego ruchu opieki zakładów pracy nad szkołami oraz związkowych placówek kulturalnych. Związki zawodowe wraz z dyrekcjami zakładów pracy powinny popierać i wysoko cenić tych pracowników, którzy — obok solidnej pracy zawodowej — pełnią społecznie funkcje wychowawcze w organizacjach młodzieżowych, prowadzą pracę na obozach i koloniach, podejmują inicjatywę pracy z młodzieżą w miejscu zamieszkania, pełnią rolę kuratorów społecznych nad młodzieżą społecznie nieprzystosowaną i działają na rzecz wychowania młodzieży.

10. Organizacje i instancje związkowe wspólnie z ZMS zobowiązane są do systematycznej analizy i oceny procesów adaptacji społeczno-zawodowej w zakładzie, pracy wychowawczej z młodzieżą zamieszkującą w hotelach robotniczych, internatach, zorganizowaną w Ochotniczych Hufcach Pracy oraz dojeżdżającą do pracy. Wnioski wypływające z tych ocen powinny być natychmiast przyjęte do wykonania przez ogniwa związkowe i administrację gospodarczą.

III. Podnosić na coraz wyższy poziom wiedzę i kwalifikacje

Podstawą socjalistycznej edukacji młodzieży jest jej wiedza, kwalifikacje, umiejętność stałego samokształcenia i doskonalenia. Stwarzanie dogodnych warunków i możliwości, aby nie tylko młodzież lecz wszyscy pracujący stale doskonalili swe kwalifikacje, stanowią ważny front pracy związkowej.

11. Samorząd robotniczy i rady zakładowe, uwzględniając branżowe i terenowe różnicowanie potrzeb, powinny skoncentrować swoje wysiłki na:

— stwarzaniu młodzieży coraz lepszych warunków do kształcenia i doskonalenia kwalifikacji zawodowych;

— przestrzeganiu przez administrację przepisów dotyczących ulg i uprawnień w pracy dla uczących się oraz organizowaniu dla nich różnych form pomocy w nauce;

— upowszechnianiu kształcenia na poziomie szkoły ponadpodstawowej, zdobywanego w trybie wie-

3. Obsługa prażarek w przemyśle tytoniowym

- 1) maszynista prażarki i chłodziarki,
- 2) odbieracz mieszanki tytoniowej z prażarki i chłodziarki,
- 3) nakładacz dozujący surowiec tytoniowy do agregatu.

4. Pracownicy zatrudnieni bezpośrednio przy produkcji suchego lodu

— aparatowy produkcji suchego lodu i ciekłego CO₂.

5. Pracownicy zatrudnieni stale w chłodniach składowych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0°C

- 1) przeładunkowy chłodniczy,
- 2) operator mechanicznego sprzętu przeładunkowego,
- 3) brakarz chłodniczy,
- 4) dezynfektorowy,
- 5) odtajacz chłodniczy,
- 6) robotnik niewykwalifikowany przy pracach ciężkich,
- 7) operator generatorów lodu sztucznego,
- 8) elektromechanik,
- 9) elektromonter,
- 10) ślusarz,
- 11) ślusarz remontowy,
- 12) dźwigowy chłodniczy,
- 13) mrożonkowy,
- 14) sortowacz owoców i surowców,
- 15) stolarz,
- 16) malarz,
- 17) malarz konstrukcji stalowej i urządzeń,
- 18) blacharz,
- 19) cieśla,
- 20) kierownik wydziału produkcji,
- 21) zastępca kierownika wydziału produkcyjnego,
- 22) starszy majster, majster,
- 23) starszy inspektor techniczny, inspektor techniczny,

- 24) starszy instruktor techniczny, instruktor techniczny,
- 25) starszy referent techniczny, referent techniczny,
- 26) starszy inspektor bhp, inspektor bhp,
- 27) starszy technolog, technolog,
- 28) starszy energetyk, energetyk,
- 29) starszy elektryk, elektryk,
- 30) starszy kontroler techniczny, kontroler techniczny,
- 31) starszy mechanik, mechanik,
- 32) maszynista chłodniczy,
- 33) smarownik maszyn i urządzeń.

6. Pracownicy zatrudnieni w solarniach i peklowniach

- 1) solarz skór surowych,
- 2) sortowacz skór,
- 3) majster solarni,
- 4) peklowacz,
- 5) peklowacz pomocnik,
- 6) majster peklowni.

§ 2. Tracą moc zarządzenia:

1) Ministrów Przemysłu Spożywczego i Skupu oraz Pracy i Opieki Społecznej z dnia 1 października 1958 r. w sprawie określenia stanowisk roboczych w przemyśle rolno-spożywczym objętych wykazem prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudnienia (Monitor Polski Nr 80, poz. 461),

2) Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu oraz Przewodniczącego Komitetu Pracy i Plac z dnia 22 listopada 1961 r. w sprawie określenia stanowisk roboczych w resorcie przemysłu spożywczego i skupu objętych wykazem prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudnienia (Monitor Polski z 1962 r. Nr 12, poz. 43).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Przemysłu Spożywczego i Skupu:
E. Kołodziej

Minister Pracy, Plac i Spraw Socjalnych: W. Kawalec

34.**ZARZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI TERENOWEJ
I OCHRONY ŚRODOWISKA**

z dnia 14 lutego 1973 r.

w sprawie wysokości wkładów własnych członków spółdzielni budownictwa mieszkaniowego

(Monitor Polski z dnia 28 lutego 1973 r. Nr 10, poz. 60)

Na podstawie § 8 ust. 1 uchwały nr 281 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1971 r. w sprawie zasad realizacji i finansowania uspołecznionego budownictwa mieszkaniowego (Monitor Polski z 1971 r. Nr 60, poz. 398 i z 1973 r. Nr 5, poz. 33) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się na lata 1973—1975 stawki ryczałtowe wkładów własnych na mieszkania lokatorskie, liczone w złotych za 1 m² powierzchni użytkowej mieszkania, w następującej wysokości:

- 1) stawki podstawowe:
- a) we wsiach oraz w miastach do 20 tys.

mieszkańców oraz w strefie peryferyjnej miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców	— 510 zł
b) w strefie śródmiejskiej miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców	— 580 zł
c) w strefie centralnej miast liczących powyżej 100 tys. mieszkańców	— 650 zł
2) stawki dodatkowe:	
A. zwiększające:	
a) za instalację centralnego ogrzewania	+50 zł
b) za instalację centralnie dostarczonej ciepłej wody	+20 zł
c) za instalację gazową	+50 zł
d) za podłogi z deszczulek parkietowych	+30 zł
e) za tapety zmywalne	+30 zł
B. zmniejszające:	
a) za mieszkanie na parterze w budynku wielorodzinnym	—50 zł
b) za mieszkanie na 5 kondygnacji w budynku bez dźwigu	—50 zł

c) za mieszkanie na 4 kondygnacji w budynku bez dźwigu —30 zł.

§ 2. Ustala się na lata 1973—1975 ryczałtowa wysokość zaliczek na wkłady budowlane na mieszkanie własnościowe w budownictwie wielorodzinnym oraz w budownictwie niskim realizowanym przez spółdzielnie mieszkaniowe lokatorsko-własnościowe i spółdzielnie budowlano-mieszkaniowe w zabudowie zwartej (szeregowe, małe domy mieszkalne itp.) w wysokości:

1) stawek podstawowych określonych w § 1 pkt 1, powiększonych o 80%,

2) stawek dodatkowych określonych w § 1 pkt 2.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie do budynków oddawanych do użytku po dniu 1 stycznia 1973 r.

Minister Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska: J. Kusiak

35.

PISMO OKÓLNE NR 18 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 12 marca 1973 r.

w sprawie wystawiania legitymacji uprawniających do ulg kolejowych.

(Monitor Polski z dnia 24 marca 1973 r. Nr 13, poz. 83)

W celu usprawnienia trybu wydawania legitymacji uprawniających do korzystania na Polskich Kolejach Państwowych z 50% ulgi w opłatach za przejazdy ustala się, co następuje:

1. Legitymacje według ustalonych wzorów zaopatrzone w klauzulę stwierdzającą uprawnienia do korzystania z ulgi przy przejazdach kolejami są wydawane tylko osobom, którym uprawnienia takie zostały przyznane na podstawie szczególnych przepisów. Wykaz osób uprawnionych do korzystania z 50% ulgi przy przejazdach koleją zawiera Taryfa osobowa i bagażowa Polskich Kolei Państwowych.

2. Legitymacje uprawniające do ulgi wystawiają:

1) komórki do spraw osobowych:

a) naczelnich organów (ministerstw, komisji i komitetów sprawujących funkcje naczelnich organów administracji państwowej) — dla pracowników tych organów,

b) centralnych urzędów i instytucji państwowych oraz urzędów i instytucji bezpośrednio podległych naczelnym organom administracji państwowej — dla pracowników zatrudnionych w tych urzędach i instytucjach,

c) prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), prezydiów powiatowych rad narodowych (rad narodowych miast stanowiących powiaty) — dla pracowników prezydiów tych rad i pracowników kolumn transportu sanitarnego,

d) prezydiów powiatowych rad narodowych — dla naczelników gmin (miast i gmin), pracowników urzędów gmin (miast i gmin) oraz pracowników prezydiów miejskich rad narodowych miast nie stanowiących powiatów,

e) Sądu Najwyższego oraz sądów wojewódzkich i powiatowych — dla sędziów i pracowników sądów,

f) Trybunału i okręgowych sądów ubezpieczeń społecznych dla sędziów i pracowników sądów,

g) Prokuratury Generalnej oraz prokuratur wojewódzkich i powiatowych — dla prokuratorów i pracowników prokuratur,

h) rektoratów szkół wyższych — dla nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych tych szkół oraz osób odbywających studia doktoranckie w szkołach wyższych,

i) Polskiej Akademii Nauk — dla pracowników Polskiej Akademii Nauk i dla osób odbywających studia doktoranckie w placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk,

j) instytutów naukowo-badawczych i samodzielnych placówek typu naukowo-dydaktycznego — dla pracowników tych instytutów i placówek oraz osób odbywających studia doktoranckie w tych instytutach i placówkach,

k) dyrekcji okręgowych poczty i telekomunikacji oraz podległych im bezpośrednio jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” — dla pracowników tego przedsiębiorstwa,

- 2) udzielanie świadczeń konsultacyjnych,
- 3) sprawowanie nadzoru specjalistycznego, według zasad określonych odrębnymi przepisami,
- 4) organizowanie i prowadzenie szkolenia i doskazywania pracowników medycznych,
- 5) prowadzenie działalności metodyczno-organizacyjnej.

2. Świadczeń określonych w ust. 1 pkt 1 i 2 udzielają przychodnie specjalistyczne wchodzące w skład zespołu.

3. Jeżeli przychodnia specjalistyczna wchodząca w skład zespołu wojewódzkich przychodni posiada oddział szpitalny, do zadań jej należy również sprawowanie opieki stacjonarnej.

§ 10. Do zadań wojewódzkiego zespołu specjalistycznego należy sprawowanie opieki specjalistycznej w określonej dziedzinie medycyny.

§ 11. 1. Do zadań szpitala wojewódzkiego należy w szczególności:

1) sprawowanie opieki stacjonarnej w dziedzinach uzupełniających opiekę zdrowotną specjalistyczną sprawowaną przez zespoły opieki zdrowotnej lub w przypadkach wymagających szczególnych warunków lub kwalifikacji zawodowych,

2) udzielanie specjalistycznych i konsultacyjnych świadczeń ambulatoryjnych, jeżeli w skład szpitala wchodzi poradnie specjalistyczne,

3) organizowanie i prowadzenie szkolenia i doskazywania pracowników medycznych.

2. Zakres działania szpitala wojewódzkiego może obejmować różne specjalności lub tylko jedną określoną dziedzinę medycyny.

§ 12. 1. Zadania przychodni i szpitali wojewódzkich mogą być wykonywane przez odpowiednie jednostki organizacyjne (kliniki, instytuty, poradnie przykliniczne) akademii medycznych i instytutów naukowo-badawczych na podstawie porozumienia pomiędzy organem do spraw zdrowia i opieki społecznej prezydium właściwej rady narodowej a akademią medyczną lub instytutem naukowo-badawczym.

2. Na zasadach określonych w ust. 1 wymienione w tym przepisie jednostki organizacyjne mogą ponadto sprawować podstawową lub specjalistyczną opiekę zdrowotną nad miejscową ludnością.

§ 13. 1. Do zadań jednostek organizacyjnych sprawujących opiekę zdrowotną na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo (§ 1 ust. 1 pkt 3) należy w szczególności:

1) udzielanie wysoko kwalifikowanych świadczeń konsultacyjnych,

2) udzielanie świadczeń leczniczych w specjalnościach, które nie są reprezentowane w zespołach opieki zdrowotnej i w zakładach służby zdrowia stopnia wojewódzkiego,

3) sprawowanie nadzoru specjalistycznego, według zasad określonych odrębnymi przepisami,

4) organizowanie i udział w szkoleniu podyplomowym pracowników medycznych z wyższym wykształceniem,

5) prowadzenie prac metodyczno-organizacyjnych,

6) prowadzenie badań naukowych mających na celu podniesienie stanu zdrowotności na danym obszarze,

7) organizowanie i prowadzenie zespołów klinicznych w oparciu o zakłady służby zdrowia stopnia wojewódzkiego.

2. Obszary działania jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 1, ustala Minister Zdrowia i Opieki Społecznej po zasięgnięciu opinii prezydium właściwych wojewódzkich rad narodowych.

§ 14. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa:

1) o województwie — należy przez to rozumieć również miasto wyłączone z województwa,

2) o powiecie — należy przez to rozumieć również miasto stanowiące powiat i dzielnicę miasta wyłączonego z województwa,

3) o prezydium wojewódzkiej rady narodowej — należy przez to rozumieć również prezydium rady narodowej miasta wyłączonego z województwa,

4) o prezydium powiatowej rady narodowej — należy przez to rozumieć również prezydium rady narodowej miasta stanowiącego powiat oraz prezydium dzielnicowej rady narodowej w mieście wyłączonym z województwa.

§ 15. 1. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 listopada 1962 r. w sprawie organizacji i zadań zakładów leczniczo-zapobiegawczych przemysłowej służby zdrowia (Dz. U. Nr 60, poz. 293) wprowadza się następujące zmiany:

1) skreśla się w § 3 ust. 1 pkt 3 i ust. 2, § 6, § 8, § 9, § 10 i w § 15 ust. 2,

2) w § 14 ust. 1 skreśla się wyrazy „poradni higieny pracy w przychodniach obwodowych oraz”.

2. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 listopada 1964 r. w sprawie organizacji i zadań stacji pogotowia ratunkowego (Dz. U. Nr 42, poz. 288) wprowadza się następujące zmiany:

1) skreśla się § 2.

2) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Zadania określone w § 1 wykonują na obszarze województw wojewódzkie stacje pogotowia ratunkowego.”,

3) skreśla się w § 5 ust. 2 i § 6,

4) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Zadania w zakresie pomocy doraźnej na obszarze powiatu wykonuje dział pomocy doraźnej i przyjęć zespołu opieki zdrowotnej, do którego należy:

1) udzielanie świadczeń określonych w § 1 pkt 1, 2, 4 i 5 na terenie objętym działalnością zespołu,

2) współdziałanie z działami pomocy doraźnej i przyjęć zespołów opieki zdrowotnej na terenach sąsiadujących powiatów,

3) udzielanie pomocy innym działom pomocy doraźnej i przyjęć zespołów opieki zdrowotnej oraz stacjom pogotowia ratunkowego w razie klęsk żywiołowych i poważniejszych katastrof.”,

5) skreśla się § 8 i 11.

3. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 kwietnia 1971 r. w sprawie organizacji ochrony zdrowia studentów (Dz. U. Nr 11, poz. 110) skreśla się w § 2 ust. 2, 3 i 4, § 5, § 6 i § 10.

§ 16. Traci moc rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 31 lipca 1967 r. w spra-

wie organizacji otwartej opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 36, poz. 183).

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: *M. Sliwiński*

33.

ZARZĄDZENIE MINISTRÓW PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO I SKUPU ORAZ PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH

z dnia 12 lutego 1973 r.

w sprawie określenia stanowisk roboczych w przemyśle spożywczym objętych wykazem prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudnienia.

(*Monitor Polski z dnia 24 lutego 1973 r. Nr 9, poz. 57*)

Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1956 r. Nr 39, poz. 176, z 1964 r. Nr 34, poz. 215, z 1967 r. Nr 26, poz. 121 i z 1968 r. Nr 22, poz. 148) zarządza się, co następuje:

§ 1. W przemyśle spożywczym następujące stanowiska robocze określa się jako objęte pozycjami 1, 2, 3, 4, 5 i 6 działu XIV wykazu prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudnienia, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1956 r. Nr 39, poz. 176, z 1964 r. Nr 34, poz. 215, z 1967 r. Nr 26, poz. 121 i z 1968 r. Nr 22, poz. 148):

1. Pracownicy zatrudnieni w fabrykach tytoniu przy przesiewaniu, sortowaniu i rozdrabnianiu tytoniu

- 1) mechanik pras zatrudniony przy obsłudze odsiewacza,
- 2) wialniowy,
- 3) odsiewaczowy odpadków fabrykacyjnych lub tytoniu wyfermentowanego,
- 4) obcinacz ogonków liści tytoniowych,
- 5) odbieracz tytoniu z odsiewacza,
- 6) filtrowy instalacji odkurzającej,
- 7) sortowacz liści i tytoniu,
- 8) robotnik niewykwalifikowany przy robotach lekkich — zatrudniony przy sortowaniu odpadków tytoniowych lub wybieraniu żył tytoniowych,
- 9) przebieracz okruchów,
- 10) robotnik niewykwalifikowany przy robotach lekkich — zatrudniony przy wybieraniu żył (ścinków),
- 11) krajacz tytoniu,

12) podawacz mieszanki liści tytoniowych do kra-jarek,

13) młynowy tabaki i jego pomocnik,

14) nawilżacz surowca tytoniowego w wannach,

15) nakładacz krajanki tytoniowej do dystrybuto-rów i wstępów,

16) rozlistkowywacz liści tytoniowych,

17) rozgniatacz żył tytoniowych,

18) żyłowacz surowca cygarowego — maszynowy,

20) układacz i rozbieracz stert,

21) odbieracz mieszanki tytoniowej z separatora, suszarki taśmowej,

22) mechanik oddziałowy w oddziale wyrobu ty-toni,

23) mechanik maszyn tytoniowych w oddziale wy-robu tytoni,

24) mechanik urządzeń klimatyzacyjnych w od-dziale wyrobu tytoni,

25) mechanik urządzeń pneumatycznych w oddziale wyrobu tytoni,

26) mechanik maszyn i urządzeń technicznych — pomocnik w oddziale wyrobu tytoni.

2. Obsługa komór fermentacyjnych w przemyśle tytoniowym

- 1) mechanik proktora,
- 2) mechanik komór próżniowych,
- 3) operator komór i waniów nawilżających,
- 4) fermentator przy komorach i jego pomocnik,
- 5) konserwator komór,
- 6) mechanik komór fermentacyjnych,
- 7) załadowywacz i wyładowywacz komór,
- 8) odbieracz liści przy proktorze,
- 9) nakładacz liści przy proktorze,
- 10) nakładacz tytoniu wyfermentowanego.